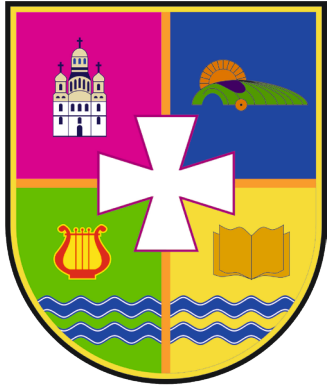

Наша громада – єдина родина

Де згода в сімействі, де мир і тишина,
Щасливі там люди, блаженна сторона.
І.П. Котляревський.

ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА ГАЗЕТА ПРО ЖИТТЯ НАШОГО КРАЮ №3 (104) 11 лютого 2022 року

Як виконувався бюджет громади за 2021 рік

Слово «бюджет» дослівно перекладається з французької як «шкіряний гаманець». У сучасному світі так називають грошове вираження збалансованого розпису доходів і видатків (держави, району, міста, села, підприємства тощо). Це головний фінансовий документ, якого слід неухильно дотримуватися.

Наприкінці 2020 року був затверджений збалансований бюджет Білоцерківської територіальної громади на 2021 рік. Видатки й доходи були закладені у розмірі 16501000000 грн. Як виконувався бюджет нашої громади протягом року – у цій статті.

За доходною частиною бюджету фактично надійшло 86763108,66 грн, зокрема за загальним фондом бюджету – 83931567,07 грн (108,0 % планових показників), за спеціальним фондом – 2831541,59 грн (86,2 % планових показників). Надходження загального фонду бюджету без урахування трансфертів (власні доходи громади) становить 59397117,48 грн. (112,3 % планових показників).

За видатковою частиною бюджету касові видатки склали 80314187,62 грн, зокрема видатки загального фонду – 76496 751,15 грн, видатки спеціального фонду – 3817436,47 грн (94,9 % та 67,5 % планових показників відповідно).

Проаналізуємо ці пункти докладніше.

Дохідна частина

У порівнянні з 2020 роком загальний обсяг доходів до бюджету

громади збільшився на 16770,0 тис. грн, темп росту складає 124 %. (показники бюджету за 2020 рік обраховані із врахуванням показників бюджету приєднаної Рокитянської сільської територіальної громади).

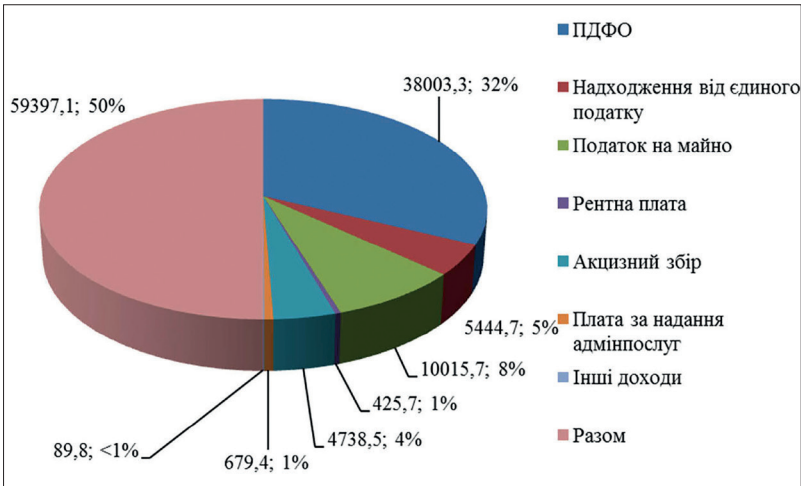
Основним бюджетотворюючим податком є податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) – 64 % власних надходжень бюджету. Фактичні над-

ходів (паї) – 9558,4 тис. грн, за результатами річного декларування – 94,9 тис. грн.

Збільшення надходжень пов'язане із підвищенням рівня мінімальної заробітної плати в державі та відновленням суб'єктами господарювання діяльності після обмежень унаслідок епідемії COVID-19.

Рентної плати за використання

Структура доходів загального фонду бюджету громади без врахування міжбюджетних трансфертів (тис. грн)

ходження ПДФО становлять 38003,3 тис. грн, що на 4328,3 тис. грн (12,9 %) більше запланованих.

Порівняно з надходженнями за 2020 рік податку надійшло більше на 5034,8 тис. грн (15,3 %). Надходження ПДФО із заробітної плати склали 28350,0 тис. грн, із інших

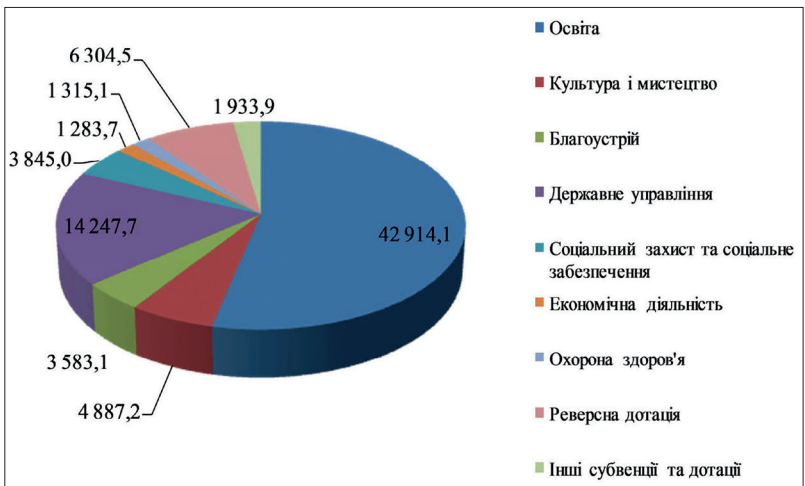
Найбільші платники ПДФО:

ПА «Агроінвест» – 12265,4 тис. грн (32,3 % надходжень ПДФО)
ТОВ «Білагро» – 7780,2 тис. грн (20,5 % надходжень)
ПП «БіАГР» – 6794,1 тис. грн (17,9 % надходжень)
Відділ освіти, молоді та спорту виконавчого комітету Білоцерківської сільської ради – 3082,3 тис. грн (8,1 % надходжень)
АТ «Полтаваобленерго» – 1413,3 тис. грн (3,7 % надходжень).

інших природних ресурсів надійшло 425,7 тис. грн, або 106,4 % від запланованого обсягу. Порівняно з доходами попереднього року податку надійшло менше на 122,3 тис. грн (-22,3 %).

Основним платником податку

Структура видатків бюджету Білоцерківської сільської територіальної громади у 2021 році за галузями (тис. грн)

є ДП «Миргородський лісгосп» – 371,4 тис. грн (87,2 % надходжень).

Надходження акцизного податку склали 4738,5 тис. грн, що становить 134,2 % планових показників, із них акцизного податку на пальне, вироблене в Україні – 933,8 тис. грн, на пальне, ввезене в Україну – 3172,8 тис. грн, з реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі підакцизних товарів – 631,9 тис. грн. Порівняно з показниками за 2020 рік надходження акцизного податку збільшилися на 863,3 тис. грн (122,3 %). Збільшення надходжень щодо попереднього року пов'язане із підвищенням вартості пального та цін на тютюнові й алкогольні вироби.

Надходження податку на майно за 2021 рік склали 10015,7 тис. грн, що на 624,1 тис. грн або 6,6 % більше запланованих. Порівняно із показниками надходжень за 2020 рік обсяг доходів збільшився на 4007,8 тис. грн або на 66,7 %.

Збільшення надходжень пов'язане зі сплатою 2021 року орендної плати за земельні ділянки приватним підприємством «ОНУР ТААХХУТ ТАШИМАДЖИЛИК ІНШААТ».

За видами податку на майно надходження такі: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки – 541,8 тис. грн, плата за землю – 9444,7 тис. грн, транспортний податок – 29,2 тис. грн.

Основними платниками податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, є:

ПП «БіАГР» – 222,3 тис. грн
ТОВ «Білагро» – 93,1 тис. грн
ПА «Агроінвест» – 58,1 тис. грн
Великобагачанське РайСТ – 43,0 тис. грн.

Основні платники земельного податку:

Полтавська філія концерну РРТ – 270,3 тис. грн
ТОВ «Полтава-капітал» (АЗС-15) – 71,5 тис. грн
ДП «Миргородський лісгосп» – 71,2 тис. грн
ПП «БіАГР» – 67,7 тис. грн
ТОВ «Веста» – 52,4 тис. грн.

Основні платники орендної плати за землю

ПП «ОНУР ТААХХУТ ТАШИМАДЖИЛИК ІНШААТ» – 3496,1 тис. грн
ТОВ «Білагро» – 1298,3 тис. грн
ПП «БіАГР» – 688,5 тис. грн
ПА «Агроінвест» – 675,1 тис. грн
ФГ «К-1» – 486,2,7 тис. грн.

Далі на стор. 2

Згадали героїв Крут

Бій біля залізничної станції Крути на Чернігівщині 29 січня 1918 року – трагічна й водночас героїчна сторінка в історії України.

Під Крутами загинули майже 300 добровольців українського війська – переважно студенти та гімназисти, молоді патріоти, цвіт нації. Імена багатьох загиблих невідомі й досі. Навіть кількість убитих та поранених історики знають лише приблизно. Наймолодшому загиблому герою Андрієві Соколовському було лише 15 років.

Частина вояків потрапила до полону. Шістьох поранених відправили на лікування до Харкова, й усі вони вижили. 27 (за іншими джерелами – понад 40) полонених більшовики безжалюдно розстріляли прямо на ст. Крути. Після знущань розстріляли й 30 студентів із розвідувального загону, які потрапили в полон раніше. Двох старшин (прапорщика Павла Кольченка та, імовірно, прапорщика Костянтина Велігорського) червоногвардійці та матроси вивезли як трофеї і згодом по-звірському замордували. Їхні понівечені тіла викинули на залізничному перегоні поблизу Ніжина.

Можна довго говорити про звірства росіян. Але було ще кілька причин, що перетворили бій під Крутами в приваву нерівню. Це непрофесійність українського військового командування, для якого наступ більшовиків на Київ із боку Бахмача виявився цілковитою несподіванкою (вони очікували ворога з боку Полтави й зосередили сили саме в цьому напрямку), самовільне повернення до Києва юнкерів на чолі з Аверкієм Гончаренком, а також більшовицьке повстання на заводі «Арсенал». У зв'язку з цим підмога, яка мала надійти в Крути, не прийшла. По суті, молодих вояків кинули напризволяще.

Зараз нерідко можна почути тезу про те, що жертви студентів та гімназистів були даремні. Справді, немає нічого ціннішого, ніж людське життя. Однак герої Крут самі зробили свій вибір і ціною своїх життів зупинили добре озброєне військо поручика Муравйова. Так, більшовики згодом усе ж захопили українську столицю, але зробили це на чотири доби пізніше, ніж планували. Це врятувало український уряд та дозволило йому домовитись із західними країнами й укласти Берестейський мир.

Виховний захід у Білоцерківському ліцеї проводить учитель історії Г. І. Пицяк.

І 1941-го, й 2014-го року неодноразово виникали схожі ситуації, коли через непрофесійність командирів бійці потрапляли під кулі ворога, та завдяки мужності й ціною своїх життів виконували бойові завдання. Історія не раз підтверджувала: доля держави нерідко залежить від усвідомленого вибору простих громадян, від їхньої готовності відстоювати свої права, свободу, а коли треба – то й відда-

ти за них життя.

Забувати бій під Крутами не можна. В усіх навчальних закладах громади напередодні трагічної дати відбулися виховні заходи. Учителі та учні обговорили події понад 100-річної давнини, переглянули документальні фільми. Пам'ять героїв ушанували хвилиною мовчання.

Як виконувався бюджет громади за 2021 рік

Закінчення. Початок на стор. 1

Надходження єдиного податку за 2021 рік склали 5444,7 тис. грн, що на 150,7 тис. грн (2,9 %) більше запланованих. Із них надходження єдиного податку з юридичних осіб – 19,9 тис. грн, єдиного податку з фізичних осіб – 996,4 тис. грн, єдиного податку із сільськогосподарських товаровиробників – 4428,4 тис. грн. Порівняно із попереднім роком надходження єдиного податку збільшилися на 1 % або 49,7 тис. грн.

Сільськогосподарські товаровиробники – найбільші платники єдиного податку
ПА «Агроінвест» – 1859,8 тис. грн
ТОВ «Білагро» – 1402,8 тис. грн
СФГ «Явір» – 278,9 тис. грн
ТОВ «Великобагачанський комбікормовий завод» – 124,8 тис. грн

Надходження плати за надання адміністративних послуг становить 679,4 тис. грн, що на 80,4 тис. грн (13,4%) більше планових показників. Порівняно із показниками відповідного періоду попереднього року надходження збільшилися на 85,4 тис. грн (+14,4 %). Збільшення надходжень пов'язане із розширенням переліку послуг, які надає Центр надання адміністративних послуг.

Надходження від інших податків та зборів складає менше 1% загальних надходжень до бюджету.

До спеціального фонду бюджету (без урахування трансфертів) надійшло 1840,00 тис. грн, що на 238,1 тис. грн (-11,5%) менше, ніж за 2020 рік. Екологічного податку надійшло 23,4 тис. грн, що на 0,9 тис. грн більше, ніж у попередньому році.

Власні надходження бюджетних установ склали 1800,8 тис. грн, зокрема: надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно із законодавством – 183,2 тис. грн (плата за оренду майна, надання платних послуг тощо), інші джерела власних надходжень бюджетних установ – 1617,5 тис. грн (більшість надходжень пов'язані із отриманням основних засобів у зв'язку із об'єднанням територіальних громад).

Видаткова частина

Видаткова частина загального фонду бюджету порівняно з 2020 роком характеризується такими показниками:

Галузь	2020 рік (факт.)	2021 рік (факт.)	Відношення до попереднього року, %
Освіта	35068,8	42 914,1	122,4
Культура і мистецтво	3004,4	4 887,2	162,7
Благоустрій	2694,2	3 583,1	133,0
Державне управління	14023,8	14 247,7	101,6
Соціальний захист та соціальне забезпечення	3760,4	3 845,0	102,2
Економічна діяльність	103,3	1 283,7	1242,6
Охорона здоров'я	0	1 315,1	-
Реверсна дотація	6134,6	6 304,5	102,8
Інші субвенції та дотації	1503,5	1 933,9	128,6
Разом	66293	80 314,2	121,2

У розрізі економічної класифікації видатки загального фонду бюджету такі: на заробітну плату з нарахуваннями витрачено 54862,5 тис. грн, на продукти харчування – 1337,4 тис. грн, на енергоносії – 2952,4 тис. грн, придбання матеріалів, обладнання, оплата послуг (крім комунальних) – 7239,5 тис. грн, трансферти іншим бюд-

жетам (зокрема державному) – 8181,8 тис. грн, решта видатків – 1923,2 тис. грн.

Міжбюджетні трансферти

Загальний обсяг отриманих за 2021 рік трансфертів до бюджету сільської територіальної громади за загальним фондом становить 24534,4 тис. грн, із них освітня субвенція з державного бюджету – 22490,0 тис. грн. Кошти субвенції спрямовувалися на оплату праці педагогічних працівників закладів освіти громади.

Субвенція з державного бюджету на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку

широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості – 618,8 тис. грн (витрачено на підключення соціальних закладів у шести населених пунктах громади).

Субвенція з місцевого бюджету на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами – 16,7 тис. грн. Кошти спрямовувалися на оплату праці педагогічних працівників.

Субвенція на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» – 382,9 тис. грн. Кошти спрямовувалися відповідно до визначених законодавством напрямків на придбання меблів, обладнання для навчання педагогічних працівників тощо.

Із місцевого бюджету надійшло 26,0 тис. грн на оздоровлення дітей пільгових категорій, пільгове медичне обслуговування осіб, постраждалих унаслідок аварії на ЧАЕС.

Білоцерківська громада отримала субвенції з обласного бюджету: на реконструкцію теплогенераторної Балакліївського закладу середньої освіти І-ІІ ступенів – 600 тис. грн, на реалізацію проєктів-переможців Бюджету участі Полтавської області – 215,910 тис. грн, на реалізацію проєктів-переможців шкільного бюджету участі Полтавської області – 200,0 тис. грн.

Як успішна громада Білоцерківська ТГ 2021 року надавала субвенції іншим бюджетам. Так, до державного бюджету було перераховано реверсну дотацію в сумі 6304,5 тис. грн.

Фактичні видатки субвенції на утримання об'єктів спільного користування склали 1358,1 тис. грн, а саме: до бюджету Великобагачанської селищної громади – 82,0 тис. грн на утримання місцевої пожеж-

ної охорони, 110,7 тис. грн – на утримання дитячої мистецької школи ім. Ф. Кушнерика, 100,0 тис. грн – на утримання Великобагачанської ЦЛ, 967,4 тис. грн – на утримання Великобагачанського ЦПМСД; до бюджету Миргородської міської громади – 18,0 тис. грн на утримання центру реабілітації дітей з інвалідністю; до бюджету Полтавської міської громади – 80,0 тис. грн на утримання центру реабілітації дітей з інвалідністю.

У 2021 році було надано також субвенцію до обласного бюджету для ДП «Агентство місцевих доріг Полтавської області» на проведення поточного ремонту місцевих доріг на території громади в сумі 398,3 тис. грн.

За іншими субвенціями видатки такі: 11,0 тис. грн до бюджету Великобагачанської селищної громади для оплати проходження медичних оглядів призовників, які направляються رایвськимкоматом. 56,6 тис. грн спрямували до обласного бюджету для співфінансування придбання ноутбуків педагогічним працівникам.

Крім того у 2021 році було надано субвенції до державного бюджету в сумі 110,0 тис. грн, а саме: Великобагачанському відділенню поліції №3 – 40,0 тис. грн на придбання ПММ та оргтехніки; управлінням СБУ в Полтавській області – 50,0 тис. грн на виконання завдань, пов'язаних із забезпеченням національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії в рамках операції об'єднаних сил; управлінням ДКСУ у Великобагачанському районі – 20,0 тис. грн на покращення матеріально-технічного стану управління.

Фінансовий відділ виконавчого комітету Білоцерківської сільської ради.

Змагалися ліцеїсти

26 січня у Красногорівському ліцеї відбулися змагання другого етапу IV Гімназиadi Полтавщини з настільного тенісу, шашок та шахів серед юнаків і дівчат ліцеїв Білоцерківської ТГ.

У змаганнях з настільного тенісу серед дівчат призові місця посіли: Марина Нетяга (Красногорівка) – перше; Анжела Шарай (теж Красногорівка) – друге та Тетяна Недосвітій (Рокита) – третє місце. Серед юнаків найкращими тенісистами визнані: Ростислав Ковба (Рокита), Владислав Кордубан (Красногорівка), і Максим Скирда (Красногорівка) – відповідно перше, друге й третє місце.

У командному заліку з настільного тенісу переміг Красногорівський, на другому місці – Рокитянський, на третьому – Білоцерківський

ліцеї.

У змаганнях із шашок серед юнаків перше місце здобув Дмитро Трускало (Красногорівка), друге – Владислав Гавриленко (Рокита), третє – Володимир Красуля (Білоцерківка). У змаганнях з шашок серед дівчат призові місця розподілилися таким чином: Тетяна Кордубан (Красногорівка) – перше, Вікторія Бугай (Рокита) – друге, Карина Субота (Білоцерківка) – третє місце.

У змаганнях із шахів серед юнаків: Ілля Савицький (Красногорівка) – перше, Микита Роговський (Красногорівка) – друге, Владислав Мисяк (Рокита) – третє місце. У змаганнях з шахів серед дівчат перемогу здобула Євгенія Фененко (Красногорівка), на другому місці – Віталіна Григоренко (Рокита), на третьому – Аліна Самовик (Красногорівка).

Призери Гімназиadi з нагородами.

У командному заліку з шашок та шахів перше місце виборов Красногорівський ліцей, Рокитянський і Білоцерківський ліцеї посіли відповідно друге й третє місце. Усі призери та команди були нагороджені грамотами

відділу освіти, молоді та спорту виконавчого комітету Білоцерківської сільської ради.

Юрій КАЛЕНІЧЕНКО, головний суддя змагань.

Сесія Білоцерківської сільської ради

У перший день лютого відбулася перша цього року сесія Білоцерківської сільської ради восьмого скликання.

Депутати заслухали і взяли до відома звіт сільського голови І. В. Лещенка про роботу Білоцерківської сільської ради та її виконавчого комітету.

Про те, як торік виконувалися місцеві цільові програми (їх у нашій громаді понад 20), доповіла заступниця сільського голови О. Ф. Вишник. Сесія затвердила Генеральний план с. Коноплянка та ухвалила рішення про збільшення (розширення меж) с. Білоцерківка.

Обранці громади також ухвалили фінансовий план комунального некомерційного під-

приємства «Центр первинної медико-санітарної допомоги». Директорка центру М. С. Яремко, яка доповідала з цього питання, розповіла, що на сьогодні є певні проблеми в оплаті праці працівників центру. Так, уряд ухвалив популістське рішення, яким збільшив виплати медпрацівникам удвічі, але фінансово не забезпечив його виконання. Національна служба здоров'я України, яка фінансує надані громадянам медичні послуги, збільшила тарифи в середньому лише на 20%.

Крім того, депутати внесли деякі зміни до бюджету громади та розглянули низку земельних питань. Після оголошення перерви в роботі чотирнадцятої сесії депутати планують зібратися найближчим часом та продовжити роботу.

Переймали досвід

27січня нашу громаду відвідала делегація Ташанської територіальної громади Київської області. Сільський голова, секретар сільської ради, юрист та відповідальна особа з питань соціального захисту населення приїхали до нас переймати досвід.

Представники нашої громади на чолі з Білоцерківським сільським головою І. В. Лещенком гостинно зустріли колег із сусідньої області.

Сторони обмінялися думками та досвідом. Особливо зацікавлено обговорювали роботу старостинських округів.

Гостям показали ЦНАП, центр ПМСД та інші об'єкти в Білоцерківці. На прощання Ташанський сільський голова Василь Вовчанівський запевнив, що побачене й почуте обов'язково стане в нагоді у подальшій роботі.

Урятували дитину

28 лютого маленькій Тамілі виповниться 5 років, та вона вже зазнала байдужості й жорстокості, причому від рідної матері.

Кілька років тому самотня жінка з дитиною оселилася в с. Коноплянка й одразу ж потрапила у виднокіл соціальних служб. Вона не працювала, зловживала спиртним.

Колі жінка поскаржилася в сільраду, що їй нічим опалювати хату, завідуючий господарством С. М. Шатлов одразу привіз дрова та ще й виділив працівників, які їх порубали. За кілька днів представники сільради прийшли поцікавитися, чи родина не потребує ще якоїсь допомоги. «На дверях висів замок, та ми почули якесь шарудіння. Подумали: може, кішка. Шкода, якщо тварина зачинена й голодна, – розповідає заступниця сільського голови Л. П. Луць. – І тут у вікні побачили дитячу руку, яка ледь стукала в шибку».

Одразу викликали поліцейського офіцера громади, визволили дівчинку, яку горемати кілька днів тому кинула напризволяще в нетопленій хаті. Зараз Таміла лікує застуду у Великобагачанській лікарні, її навідують працівники сільради: приносять фрукти, іграшки. А на 41-річну матір, яку розшукали аж у Києві, чекає невідворотне покарання.

Виконком Білоцерківської сільської ради та ветеранська організація глибоко сумують з приводу смерті

жителя с. Красногорівка, ветерана праці
МІЛЬЧЕНКА
Анатолія Тарасовича;

жителя с. Бірки
РУДЯКА
Василя Віталійовича;

жителя с. Попове
ГЕРМАНА
Василя Івановича;

жителя с. Рокита
БАБЕНКО
Євдокії Миколаївни;

жителя с. Красногорівка
КИРИЧЕНКА
Бориса Олексійовича

і висловлюють співчуття рідним і близьким покійних.

Сергій Лобков: «Війна – це найбільший жах, і зараз як ніколи треба про це говорити»

15 лютого в Україні відзначають День вшанування учасників бойових дій на території інших держав.

Майже рік у нашій громаді діє громадська організація «Українська спілка ветеранів Афганістану (воїнів–інтернаціоналістів) при Білоцерківській територіальній громаді». Про роботу цього об'єднання розповідає голова ГО Сергій Анатолійович Лобков.

– Ініціатива об'єднатися й створити громадську організацію виникла рівно рік тому, 15 лютого 2021 року, під час відзначення Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав, – говорить він. – Мені й Вікторові Івановичу Онищенку доручили провести підготовчу роботу, а потім – державну реєстрацію ГО. Офіційно «днем народження» організації вважається 1 квітня 2021 року, коли відбулися установчі збори й обрання керівних органів.

– Скільки членів налічує Ваша організація?

– На сьогодні наша первинна організація – це 21 воїн-інтернаціоналіст, що проживає на території громади.

Проте наша маленька «первинка» – це ланцюжок великого й потужного об'єднання. Українська спілка ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) (скорочено – УСВА) – досить численна організація. Її первинні осередки є в усіх областях України. Спілка об'єднує понад 100 тисяч членів! Це люди, які свого часу не ухилилися від служ-

би в армії та з честю виконували свій громадянський обов'язок. Їм випало завдання воювати в різних куточках нашої планети, і вони виконали його, ризикуючи своїм життям та здоров'ям, а іноді втрачаючи їх.

Після Другої Світової війни Радянський Союз брав участь у 24 локальних війнах і збройних конфліктах на території 16 іноземних держав. Та наймасштабнішою і найтрагічнішою, звичайно ж, була війна на території Демократичної Республіки Афганістан. Вона тривала майже 10 років – із грудня 1979 року до лютого 1989 року. Через афганське пекло пройшли десятки тисяч солдатів, причому 25% із них – це наші співвітчизники-українці. Тому переважна більшість членів УСВА – саме воїни-афганці.

– Яку мету переслідує УСВА та які її основні завдання?

– Як сказано в установчих документах УСВА, її головною метою є захист політичних, економічних і соціальних прав членів спілки, допомога інвалідам війни та сім'ям загиблих.

Зараз в Україні – понад 150 тисяч ветеранів афганської війни, з них близько восьми тисяч мають поранення, понад шість тисяч є інвалідами. Років десять тому увага суспільства до афганців була значно більшою, ніж зараз: їх запрошували в школи, вони керували військово-патріотичними гуртками молоді. Зараз же багато колишніх воїнів-інтернаціоналістів почуваються забутими й

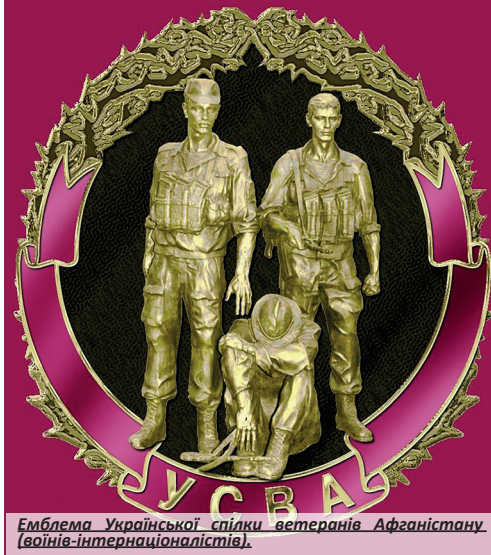
нікому непотрібними. Можливо, свою роль відіграє вік: навіть наймолодшим афганцям зараз уже за 50 років.

Вважаю, що це дуже неправильно. Ми всі пройшли через горнило війни, бачили її на власні очі й відчули на своїй шкурі. Війна – це найбільший жах, і зараз як ніколи треба про це говорити.

– А Ваша первинна організація чим конкретно займається?

– Для мене як для голови ГО «Українська спілка ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) при Білоцерківській території громаді» головним у роботі є насамперед моральний аспект. Ми поздоровляємо всіх своїх членів із Днем народження, Новим роком, державними святами. Коли приїжджаємо до людини додому, цікавимося, як вона живе, які існують проблеми. По можливості допомагаємо їх вирішити. Наприклад, одному з афганців допомогли в госпіталізації, другому – отримати 2 га землі, гарантовані йому українським законодавством. Таким чином доводимо своїм членам, що вони не самотні, що поряд – надійні друзі, члени нашої організації.

Переконаний: якщо в організації є актив (навіть якщо це двоє-троє активістів), це дозволить нагадувати про себе. Зараз, наприклад, разом із сектором культури, туризму та охорони культурної спадщини виконавчого комітету Білоцерківської сільської ради готуємо концерт до Дня вша-

Емблема Української спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів).

нування учасників бойових дій на території інших держав. Бо можна просто вручити ветеранам грамоти у фойє Будинку культури, а можна – підготувати й провести повноцінний концерт, на який афганці придуть разом зі своїми сім'ями. І, звісно, односельці згадають, що поряд із ними живуть мужні люди, справжні герої.

– Дякую за розмову.

Пенсіонер із активною життєвою позицією

Голова ГО «Українська спілка ветеранів Афганістану (воїнів–інтернаціоналістів) при Білоцерківській територіальній громаді» Сергій Анатолійович Лобков – кавалер багатьох бойових нагород, які він отримав за мужність і відвагу. Більшу частину свого життя чоловік прожив у Донецьку, та при цьому ніколи не забував про корені свого роду. Принагідно ми попросили С. А. Лобкова розповісти про себе.

– Моя мама народилася 1938 року на хуторі Литвинівка (зараз с. Лугове), – ділиться чоловік. – У 50-х роках її батько, а мій дідусь Петро Максимович Семергей разом із родиною переїхав на Донбас. Засалом післявоєнна відбудова Донбасу відбувалася за активної участі вихідців із Полтавщини, зокрема із сіл нинішньої Білоцерківської громади. Діаспора із с. Лугове була величезною, й усі як могли допомагали один одному.

Мій дядько Іван Пантелейович Семергей (він народився в с. Кравчунівка, а виріс на хуторі Литвинівка) 35 років пропрацював у шахті бригадиром прохідників, був передовиком виробництва, його двічі нагороджували почесним знаком «Шахтарська слава» й представляли до нагородження орденом Героя Соціалістичної Праці. Я завжди пишаюсь своїм дядьком, він давав мені рекомендацію при вступі в Комуністичну партію.

Дідусь працював не на шахті, а в ателє – був закрійником. У радянські часи в умовах суцільного дефіциту це була вельми шанована й цікава професія. Дідусь навчив премудростям справи й своїх дітей – мою маму та її брата. Вони здобули освіту, створили сім'ї й лишилися в Донецьку.

Донецьк був інтернаціональним містом. Сюди з'їжджалися люди з усього Радянського Союзу. Жили ми весело й дружно, дружили всі: і татари, й білоруси. Пригадую, як дорослі збиралися за святковим столом і співали українські пісні. Сама атмосфера була українською.

У Великій Багачці, інших населених пунктах у нас лишилися родичі, зокрема в Лугове моя родина ще одна моя бабуся – Олена Федосіївна Каленіченко. Щоліта ми приїжджали до неї в гості. Я виріс

тут і мріяв переїхати сюди, коли вийду на пенсію.

– А як потрапили в Афганістан?

– Змалку я був лідером, постійно щось організовував. Учився добре, багато читав, а це більше займалося спортом: вільна боротьба, бокс, стрибки з парашутом тощо. У радянський час на кожному кроці були безплатні гуртки та секції для дітей, і ми з друзями відвідували чимало з них. Тоді батьки не ввели дітей за руку: ми самі дізнавалися, що там і там є секція, гуртом ішли туди, знайомилися з тренером... Я дуже хотів потрапити в десантні війська, тому змалку готував себе до цього.

Гарт ми проходили на шахтарських посылках, де кожен міг постояти за себе. Після 8-го класу закінчив Докучаєвський гірничий технікум, і мене одразу призвали в армію. Направили в «круту» навчальну частину в Прибалтиці, де по-справжньому готували майбутніх десантників. Попервах було дуже важко, але ми вийшли звідти справжніми воїнами.

Коли навчання закінчилися, нас усіх спитали, чи хочемо ми потрапити в Афганістан. Кілька чоловіків відмовилися, а 40 написали рапорт і потрапили в підрозділ ВДВ. Зокрема мене і ще кількох хлопців направили в 560-ту десантно-штурмову бригаду, що дислокувалася в м. Кандагар на півдні Афганістану. Я перебував у зоні бойових дій із 1981 по 1982 роки. Отримав контузію, повернувся додому інвалідом війни.

Попри це, пішов працювати на шахту «60 років Радянської України» підземним прохідником. Закінчив вечірній факультет Донецького політехнічного інституту, був начальником дільниці.

– При цьому постійно брали участь у ветеранському русі афганців...

– Люди, які пройшли через Афганістан, по-різному адаптувалися до мирного життя. Дехто пив, скандалив, качав права й ліз у бійки. Були й такі, хто міцно підсидав на наркотики. Мене ж урятував комсомол: я шість років був бригадиром комсомольсько-молодіжної бригади, яка неодноразово посідала перші місця в об'єднанні «Донецьквузгілля», сім років – членом бюро райкому комсомолу.

Ми створювали комсомольські оперативні загони, які патрулювали на масових заходах, допомагали міліції в боротьбі з наркоманією. І якщо я хоча би одній людині до-

поміг позбутися залежності, значить, працював не дарма.

Ніскільки не соромлюся того, що був активним комсомольцем, а потім комуністом. Усе життя країни проходило через мене і таких, як я!

У мене життєвий принцип один: коли бачиш якийсь недолік, треба не критикувати владу, сидючи на дивані, а самому братися до роботи. Хочеш, щоб у країні було краще – бери й роби. Коли ж бачиш результат своєї праці, хочеться зробити ще більше. Тому й вирішив, що треба об'єднати хлопців-афганців та залучити до спільної діяльності.

На початку 90-х років ми створили в Донецьку військово-патріотичний клуб «Юний десантник». Ця ідея виникла не випадково. У той час колишньої радянської армії вже не було, а новостворена українська армія тільки-но формувалася. Відбувався масовий відтік офіцерських кадрів. Молодь не хотіла йти служити в армію, всі боялися дідівщини. І ми, афганці, вирішили допомогти юнакам підготуватися до служби. Бо в армію треба готувати хлопців іще на громадянці. Вони мають туди йти морально готовими, тоді й не буде дембелізму, старші не принижуватимуть молодших.

– Чим займався Ваш клуб?

– Ми проводили заняття з військової підготовки, навчали хлопців прийомам самбо, дзюдо, на базі аеродромів відпрацьовували стрибки з парашутом, їздили на екскурсії у військові частини.

Такі клуби виникли по всій країні навколо афганських організацій: і в Черкасах, і на Західній Україні... У результаті було створено цілу мережу військово-патріотичних клубів по всій Україні. Проте наш клуб був одним із найкращих: у Донецьк приїжджали афганці з інших областей переїматися досвід.

Коли в 90-х роках комсомол наказав довог жити, коли молоді ніхто нічого не пропонував і вона звикалася з думкою, що можна нічого не робити, ми, афганці, на своїх плечах витягли патріотичне виховання. Тому сьогодні мені боляче, що зараз ніхто нас не згадує...

У 2001 році я зареєстрував громадську організацію «Національно-патріотичний центр імені Валерія Арсьонова» (це герой Афганістану). Туди входили всі військово-патріотичні клуби міста.

Разом із міськвиконкомом ми

С. А. Лобков (у центрі) з вихованцями військово-патріотичного клубу під час екскурсії на курган Савур-Могила. Із 1975 по 2014 роки тут діяв меморіальний комплекс на честь частин Червоної армії, які визволяли Донбас.

проводили масові заходи, організовували літні табори, де діти займалися скелелазінням, стрибали з парашутом тощо.

Паралельно я був головою районної афганської організації Пролетарського району м. Донецька й опікувався проблемами воїнів-інтернаціоналістів.

– Як складалося Ваше подальше життя?

– Після 1994 року в Донецьку одну за одною стали закривати всі шахти. Нам, шахтарям, довелося звикати до нового життя й шукати своє місце в ньому. На жаль, далеко не в усіх це вийшло. На Полтавщині після розпаду колгоспів теж не всі зуміли пристосуватися до нових умов, знайти роботу.

У 1985 році я створив сім'ю. Ми з дружиною виховали двох синів. На жаль, молодший загинув у 2017 році. Він був десантником, кандидатом у майстри спорту з рукопашного бою, а загинув від негоди: разом із бригадою вийшов у море, їх накрив шторм, ніхто не повернувся...

Щоб прогледувати сім'ю, на-

прикінці 90-х я зайнявся бізнесом. У мене була охоронна структура й мережа торгових точок. При цьому, як і раніше, значну частину часу я віддавав ветеранському афганському руху. Чотири скликання був депутатом Донецької міської ради.

У бізнесі я не заробив великих грошей, а ті, що заробив, частково витрачав на громадські організації, якими керував – усі вони існували на мої гроші. Але я зовсім не шкодую про це.

Кілька років тому ми з дружиною переїхали в с. Лугове. Мене завжди тягнуло сюди. Певно, тут якась особлива енергетика: хто хоча б раз побуває, хоче повернутися. І люди прості, щирі.

Живу в хаті, яку будував іще мій прадід і в якій народилася моя бабуся. Довгий час вона стояла пусткою, тому довелося її відремонтувати, налагодити комунікації. Займаюся сільською працею. Одне слово, я звичайний пенсіонер, але з активною життєвою позицією.

Спілкувалася Зінаїда МАТЯШОВА.

Вони знехтували забобонами й не прогадали

Щороку 14 лютого людство активно відзначає День святого Валентина, який іменують Днем усіх закоханих.

Це неофіційне свято, яке набуло особливої популярності порівняно недавно — у 90-х роках минулого століття. Існує думка, що популяризація Дня усіх закоханих — це вдалий маркетинговий хід, який дозволяє продавати більше квітів та різноманітних подарунків.

У окремих країнах навіть склалися певні традиції дарунків на День усіх закоханих: у Франції це ювелірні прикраси, в Японії — кондитерські вироби, у Данії — букети із засушених квітів і т. д. А ще ж цього дня масово дарують спеціальні листівки-валентинки у вигляді сердечок!

Та як би там не було, ніхто не

стане заперечувати, що кохання — найсильніше та найбажаніше почуття. Певно, знайдеться небагато людей на світі, які б не хотіли кохати і бути коханими.

Однак найбільше людське щастя — не лише сповна відчуті насолоду взаємного кохання, а й пронести та зберегти це почуття через багато років.

Напередодні Дня святого Валентина ми вже традиційно розповідаємо про жителів нашої громади, яким удалося в любові та злагоді прожити багато років. Та, як виявилось, в громаді не так і багато подружніх пар, які цього року відзначають золоте весілля.

Можливо, вся справа в тому, що 1972 рік був високоосним і, якщо вірити забобонам, у пар, які взяли шлюб того року, сімейне життя виявилось невдалим. Та й шлюбів, вочевидь, 1972 року було менше, ніж зазвичай — знов

таки, через ті самі ж упередження.

І все ж у нашій громаді є щасливі пари, які знехтували пересторогами, поборалися у високосний рік і, попри всі труднощі, пронесли своє кохання крізь роки, не зрадивши обіцянки, яку давали один одному на весільному рушничку.

Дві подружні пари цього року вже відзначили своє золоте весілля.

Випадкова зустріч через п'ять років змінила все їхнє життя

Жителі с. Білоцерківка Микола Федорович та Катерина Яківна Кулики поборалися 23 січня 1972 року, а кілька тижнів тому в тісному сімейному колі відзначили піввіковий ювілей свого подружнього життя.

Вони виховали чотирьох дочок, мають п'ятьох онуків і діляться секретами щасливого сімейного життя.

Микола Федорович та Катерина Яківна народилися й виросли в с. Багачка Перша, вісім років навчалися в одному класі, проте, зізнаються обоє, ніколи не звертали уваги один на одного. Доля чекала, коли мине п'ять років, щоб випадково звести їх далеко від рідної домівки та змусити повірити в кохання з першого погляду.

— Після восьмого класу я закінчив Кременчуцьке ПТУ №7, відслужив в армії, демобілізувався й у червні 1971 року повернувся додому, — розповідає чоловік. — Невдовзі ми зі старшим братом зібралися в гості до середнього брата, який жив у Хоролі. По дорозі вирішили зійти в чайну, що стояла на трасі. Саме там я й зустрів Катю.

Він відверто здивувався, коли впізнав у симпатичній працівниці закладу свою колишню однокласницю. Та якою ж гарною вона стала! Хлопець не міг відвести очей від дівчини, яку раніше чомусь не помічав.

Катя теж із неприхованим інтересом дивилася на Миколу: змужнів, роздався в плечах, став якимось спокійним, упевненим, надійним.

Вони змалку знали один одного, знали родини, в яких виросли, й це одразу породило довіру в їхніх стосунках. Саме довіра, наголошує Микола Федорович, лежить в основі їхнього тривалого шлюбу. А Катерина Яківна додає, що ніколи не намагалася з'ясувати стосунки, ніколи не прагнула командувати чоловіком. Навпаки, з радістю визнала, що поряд із нею — розумний, сильний та надійний чоловік. Тому одразу ж вручила йому «гетьманську булаву» й отримувала невимовне щастя від того, що відчуває себе, наче за кам'яною стіною.

«Куди голка, туди й нитка», кажуть у народі. Так і Катерина Яківна завжди слідувала за своїм чоловіком, підтримувала його в поглядах, задумах і справах.

Одразу після демобілізації Микола Кулик влаштувався монтером телефонного зв'язку лінійно-технічного центру у Великій Багачці. Але пропрацював там лише трохи більше року.

— Під час служби в армії я став кандидатом у члени КПРС, тож у листопаді 1972 року мене рекомендували на посаду звільненого секретаря комсомольської організації колгоспу «Ім. Орджонікідзе», що в с. Багачка Перша, — ділиться Микола Федорович.

Молоде подружжя повернулося в рідне село. Микола керував комсомольською організацією, а дружина пішла працювати на молочнотоварну ферму дояркою, згодом була обліковцем.

— Якось, — продовжує М. Ф. Кулик, — приїз-

дить до мене перший секретар райкому комсомолу Григорій Дмитрович Шостя й каже: «Є така партійна вказівка, щоб брати в органи внутрішніх справ партійних та комсомольських працівників. Ми рекомендуємо тебе».

Діватися нікуди: Микола Федорович як молодий комуніст, звісно ж, погодився. Так 1974 року почалася його служба в правоохоронних органах. Він закінчив Донецьку школу міліції, був дільничним інспектором, старшим інспектором карного розшуку, знову дільничним інспектором. Працював і в міграційній службі. Загалом віддав службі в правоохоронних органах 27 років життя. Звільнився 2001 року в званні майора.

1976 року Кулики переїхали в Білоцерківку. На той час вони вже мали двох дочок: чотирирічну Наташу та на два роки меншу Таню. Вже в Білоцерківці в подружжя «знайшлися» Людмила, 1978 року народження, й Валентина (1984).

Спочатку дільничний інспектор із родиною жив у службовій квартирі, яку виділили йому на базі лікарні. Згодом на окраїні села придбали стареньку хатку й на подвір'ї по-

3 лютого 2021 року М. Ф. Кулику виповнилося 70 років. Катерина Яківна та Микола Федорович за святковим столом.

ряд із нею звели новий будинок. По сусідству купили ще одну хату — для Миколіних батьків. Доглянули їх, поховали, та й перейшли жити в їхню оселю. А в зведеному ними будинку живе дочка Людмила. Вона працює продавцем у магазині «Престиж». Найменша дочка Валентина теж залишилася жити в селі, в якому народилася. Жінка працює нічним касиром на ПП «БіАГР».

Найстарша Наталя живе в м. Куп'янськ Харківської обл., Тетяна — в Лубнах. Усі дочки щиро піклуються про батьків, навідують їх, допомагають, чим можуть.

Мають дідусь і бабуся двох онучок та трьох онуків. Микола Федорович дуже пишається, що двоє з них — близнюки Станіслав і В'ячеслав — за прикладом дідуся обрали професію правоохоронців і зараз навчаються в Харківському університеті внутрішніх справ.

Катерина Яківна нещодавно перенесла операцію на серці. Нарікає на проблеми зі здоров'ям і Микола Федорович.

— Раніше ми тримали свиней, дві-три корови, гусей, індиків, — говорить він. — Тепер же лишили тільки півтора десятки курей, та й тих доглядати важко.

Можна лише дивуватися, як справлялася з величезним господарством маленька й тендітна Катерина Яківна. А ще ж вона виховувала чотирьох дітей, і щодня ходила на роботу! Спочатку жінка працювала вишивальницею у Білоцерківській філії Решетилівської фабрики художніх виробів імені Клари Цеткін. Частину замовлень дозволяли брати додому, й це було неабияким полегшенням для багатодітної матері. Та потім філію закрили. Понад 20 років жінка пропрацювала на молокоперобному заводі. Коли стало зовсім важко,

Прикмети й традиції щодо весілля

Найвдалішим часом для одруження вважається осінь. Краще одружуватися пополудні, такі шлюби вважають вдалими і тривалими.

Гарною прикметою в день весілля є дощ. Він означає, що молодята житимуть довго. Сніг — теж непогано: до заможного благополучного життя. А коли сильний вітер — житимуть убого, бо він усе багатство видмухає.

Щоб шлюб був вдалим, молодята не повинні бачити один одного зранку в день весілля. Бажано, щоб наречений не бачив сукні своєї обраниці до дня одруження.

Весільну сукню, перстні й фату не можна нікому давати приміряти. А от ненароком доторкнутися до обручок молодих на весіллі — до швидкого власного.

Перед вінчанням наречена має трохи поплакати. Краще, якщо ті сльози будуть від настаних слів батьків, а не через якісь проблеми.

Обручки мають бути круглі й гладенькі, без різьблення, насічок і каменів, щоб і життя складалося гладко. Масивні весільні обручки — до багатства, статків.

Якщо, надягаючи обручку, випустити її — бути зраді. Після весілля обручку краще якомога рідше знімати.

Зате старе взуття на нареченій принесе вдачу в сімейному житті.

Щоб молоді не потребували грошей, наречений у день весілля має покласти в правий черевик монету.

До моменту укладання шлюбу молода не повинна бачити себе у дзеркалі в повному вбранні. Але можна подивитися на себе без рукавичок чи сумочки.

Щоб не відвели коханого, наречена не повинна дозволяти подрузі ставати попереду себе перед дзеркалом. Це ж стосується і нареченого.

Якщо молодий вступив у калюжу перед будинком молодої — жити їй із п'яницею.

Наречена не повинна випускати з рук букет нареченого протягом усього дня. В особливих випадках його можна дати потримати нареченому чи матері. Лише за весільним столом дозволяється поставити його перед собою.

При виході з дому бажано, щоб обличчя нареченої було прикрито вуаллю від злого ока. Вуаль може відкинути наречений у церкві чи під час реєстрації шлюбу.

Після того, як наречена вирушила з дому на вінчання чи реєстрацію, потрібно попити в домі підлогу, щоб молодій було легше увійти до будинку чоловіка. Краще, якщо це зробить її матір.

Не можна їхати до церкви чи РАГСу прямою дорогою, треба обирати складні шляхи, щоб заплутати нечисту силу. Гучні сигнали автомобіля теж відлякують злих духів. Не можна озиратися!

Якщо перед РАГСом молодята з'їдять одну шоколадку на двох — життя буде солодким.

Хто з молодят першим стане на рушник — той і буде головою сім'ї.

Після того, як наречені обмінялись обручками, порожню коробочку з-під них має забрати незаміжня подруга або друг.

Вінчальні свічки молодята мають задмухати одночасно на довге спільне життя. Той, у кого під час вінчання свічка залишиться довшою, довше житиме. Погано, якщо під час вінчання свічка гасне.

Після виходу з церкви потрібно якнайдовше мовчати. Хто перший заговорить — той і буде довіку підкорюватися своїй половинці.

Після вінчання молодим слід разом подивитися в дзеркало для щасливого життя.

При виході з церкви чи РАГСу потрібно обсіпати молодих рисом на життя в достатку, монетами — на заможність, пшеницею — на плодючість, цукерками — на солодке життя.

Щоб не сваритися в шлюбі, молоді розбивають тарілку і разом переступають через уламки. Перший келих з-під шампанського теж розбивають на щастя.

Молодих за столом треба посадити на шубу чи кожуха, вивернутого нагору вовною, щоб жили багато. З тієї ж причини до чарок молодят кладуть по монеті, їх необхідно зберігати вдома під скатертиною. Чоловікові і дружині на весіллі не можна їсти з однієї ложки, щоб потім не бути незадоволеними один одним.

Танцювати на весільному банкеті молодята повинні тільки разом та інколи з батьками. Батьки після танцю зі своїми дітьми повинні знову з'єднати їх, підвівши один до одного.

Якщо раптом наречений ненавмисно наступить на ногу нареченій, то протягом усього року він прощатиме дружинку всю її провину. Якщо в день весілля ламається підбор взуття, сімейне життя «шкунтильгатиме».

Коли молодих зустрічають хлібом-сіллю, хто відірве більший шматок і з'їсть, той і буде в домі господарем. Хто переступить поріг після весілля будинку першим, той і буде господарем. Тому бажано, щоб наречений переніс свою молоду дружину через поріг на руках.

Шматочок цукру, покладений за пазуху нареченій, зробить її сімейне життя солодким.

Ніхто не повинен проходити між нареченим і нареченою. Їм не можна фотографуватися окремо одне від одного, щоб шлюб був непорушним.

Необхідно стежити, щоб ніхто із гостей і сторонніх не поправляв одяг на молодятах. Не можна святкувати весілля на позичені гроші, бо пара все життя буде бідною.

На весілля не дарують набори ножів і виделок, щоб не було чвар у родині.

Після весілля наречена повинна зберегти фату. Нею можна накривати хвору дитину. Весільну сукню теж не слід продавати, бо так можна «продати» своє щастя.

Ніна КОРНІЄНКО.

«Коли чоловік сердиться й не сідає їсти – то для мене найтяжча кара»

Свій золотий ювілей подружньо-го життя Іван Іванович і Марія Володимирівна Черкасюки відзначили на місяць раніше від дня святого Валентина – 15 січня. Саме цього дня 50 років тому в селі Купеч Коростенського району Житомирської області вони зіграли своє весілля. Але реєстрація шлюбу у сільській раді відбулася пізніше, 12 лютого 1972 року.

– Підвів голова сільради, – пояснює Марія Володимирівна. – Спочатку пообіцяв, що розпише нас у день свадьби. А тоді чомусь передумав і вирішив дати нам місяць на роздуми, мовляв, шлюб – це ж відповідальне рішення! А тут уже все підготовлене, гості запрошені... Тож вийшло в нас усе навпаки: спочатку весілля, а потім – реєстрація.

Та молоді не переймалися таким порушенням радянських традицій, як не переймалися тоді й Божим благословенням: у церкві вінчалися хіба що одиниці, і то – таємно. Головне – вони були нарешті разом і життя для них тільки-но починалося.

Познайомилися через... п'яничку

...Свої почуття Іван і Марійка випробували недовго. Бо після двох випадкових зустрічей серце підказало обом: годі чекати, адже це доля піднесла їм щастя бути навіки разом.

Перший раз вони побачили один одного на автобусній зупинці.

– Я відслужив армію, – розповідає Іван Іванович, – і в грудні 1970 року в солдатській формі приїхав у місто Коростень Житомирської області. Став на військовий облік у військоматі, після чого пішов на автобусну зупинку, щоб їхати до себе додому в с. Ходаки. Коли дивлюся – стоїть невисока русьва дівчина з довгою гарною косою, чекає автобуса. Підходить до неї чоловік зрілих років, причому напідпиту, і давай чіплятися: «Купи носки по два п'ятдесят пара». Вона відходить від нього, але той настирно пристає: «Гарні носки, безрозмірні, купи хоч за 2 рублі». Видно, дядькові помхелитися зранку потрібно, а грошей немає... Бачу, дівчина вже ледь не плаче, не знає, як рятуватися від того п'янички.

Іван не витримав і втрутився: приструнив чоловіка, щоб той не чіплявся до дівчини. Але знахабнілий п'яниця натомість почав з'ясовувати стосунки з ним, хлопцем у військовій формі. Чоловік зізнається: він не знав, як далі бути. Бо вдарити літнього чоловіка, який ледве тримався на ногах, було незручно, а переконати не вдавалося.

Невідомо, чим би закінчилася ця сутичка, та тут під'їхав автобус, із якого вийшли жіночки, односельці п'янички. Вони присоромили чоловіка, і той пішов собі геть. А Іван навіть не встиг спитати дівчину, як її звати: підійшов автобус на Купеч, вона сіла в нього й поїхала.

Так їхні дороги розійшлися. Але ненадовго.

Удруге Іван зустрів Марійку в сільському клубі в Купечі. Їхні села були за 4 кілометри один від одного, тож молодь часто ходила «до сусідів» у кіно чи на танці. Якось Іванів товариш Валерій, який зустрічався з дівчиною з с. Купеч, запросив хлопця разом сходити в Купечський клуб. Вони трохи спізнилися й зайшли до зали, коли фільм уже почався. Вільних місць не було, та тут Валерієва дівчина махнула рукою й показала, що тримає одне місце поруч. Валерій сів, а Іван залишився в проході, придивлючись, де б йому сісти. Зрештою запримітив вільне місце, пройшов, вибачаючись, і сів. Зосередився на

екрані, намагаючись зрозуміти, що він пропустив. Але боковим зором помітив, що його сусідка праворуч уважно на нього дивиться. У спалахах екрану Іван розгледів: це була та дівчина, яку він кілька місяців тому врятував від нав'язливого п'янички!

– Отак доля звела мене вдруже з Марічкою! – вигукнує Іван Іванович. – Це було у вересні 1971 року. Після цього ми почали зустрічатися. А в січні вже зіграли свадьбу.

Кажуть, що довгий і щасливий шлюб у тих парах, які мають багато спільного – в соціальному походженні, в освіті, цінностях, інтересах та поглядах. «Знайш кінь з конем, а віл з волом» – нагадувала відому українську приказку панові Возному Наталка-Полтавка у відповідь на його залицяння. Та в радянський період на соціальні відмінності особливо не зважали, тим більше, що й особливих відмінностей не було, вони були стерті сумнозвісним Жовтневим переворотом. Натомість в СРСР було створена, як тоді казали, «єдина історическая общность – советский народ».

Іван Черкасюк працював після армії електрозварником у вагонному депо станції Коростень Південно-Західної залізниці, а його обраниця Марія – дояркою в місцевому колгоспі. Типовий приклад непорушного союзу робітничого класу і селянства...

«Рай у курені» і трикімнатна квартира

Пристрасна любов не може тривати вічно. Дослідники стверджують: дія біологічно активних речовин, що визначають емоційне ставлення закоханих один до одного, з часом стає менш вираженою, а значить, знижується й фізіологічний потяг. За статистикою, це відбувається на 2–4 рік спільного життя. Саме в цей період трапляється найбільша кількість розлучень.

Подружжя Черкасюків пережило цей період непомітно, без ексцесів і втрат. Два роки вони жили в Коростені на приватних квартирах (відомо ж: із милим рай і в курені!), поки 25 січня 1974 року сім'я не поповнилася донечкою Анею. Тепер «Іван да Марья» стали батьком і матір'ю. Зросла відповідальність, з'явилися нові клопоти, постали інші проблеми...

– Я була вже вдруже вагітна, – згадує Марія Володимирівна, – коли в місцевій газеті випадково побачила об'яву: «На завод залізобетонних виробів потрібні електрозварники». І ми наважилися змінити роботу і місце проживання.

Завод ЗБВ розташовувався біля залізничної станції Бежи, за 15 кілометрів від Коростеня. Там виготовляли залізобетонні вироби для сільського будівництва, переважно для елеваторів. Неповдалі заводу було селище – всім двоповерхових будиночків для робітників і кілька гуртожитків.

На заводі знайшлася робота не лише для кваліфікованого газоелектрозварника, а й для його дружини: Марія освоїла верстат із точковим зварюванням арматурних каркасів і працювала електрозварницею.

Спочатку молодій сім'ї виділили окрему кімнату в гуртожитку, і це здавалося для подружжя справжнім раєм! Кілька років вони прожили в такому «краю». Причому вчотирьох, бо 1976 року Марія подарувала своєму Іванові сина Сергія. 1980 року, коли в сім'ї народилася ще одна дочка Люда, керівництво заводу виділило Черкасюкам трикімнатну квартиру у новозбудованій п'ятиповерхівці.

Життя складалося щасливо: підросли діти, на заводі був чудовий колектив, до роботи кілька десятків метрів, поруч – залізнична станція, звідки за простою можна було доїхати в Коростень, Київ, Хмельницький,

Виявляється, кохання – це хвороба

Віднедавна кохання внесене Всесвітньою організацією охорони здоров'я до реєстру захворювань. Міжнародний шифр хвороби – F.63.9, вона іменується як «Розлади звичок та спонукань, неуточнені».

Загальні симптоми цієї хвороби такі:

- нав'язливі думки про іншого;
- різкі перепади настрою;
- перевищене почуття власної гідності;
- жаль до себе;
- безсоння, переривчастий сон;
- необдумані, імпульсивні вчинки;
- перепади артеріального тиску;
- головні болі;
- алергічні реакції;
- синдром нав'язливої ідеї.

Іван Іванович і Марія Володимирівна Черкасюки.

Симферопіль... Івана Черкасюка поважали колеги й керівництво, він був партгрупоргом цеху, заступником голови товариського суду...

– Дуже гарна квартира в нас була! – зітхає Марія Володимирівна. – Ми зробили в ній ремонт, обладнали балкон і лоджію. Так не хотілося її полишати! Але після Чорнобіля у чоловіка почало боліти горло, душив кашель... Та головне – ми дуже переживали за Сергія: він постійно хворів, на уроках у школі кілька разів непротомів. Ми возили його в районну лікарню, там рекомендували змінити місце проживання. Війзна бригаду лікарів із Винниці теж підтвердила: «Вам треба звідси швидше виїхати!»

Так Чорнобильська трагедія зачепила сім'ю Черкасюків, спонукала їх покинути рідний край, гарну роботу, друзів, обжиту домівку.

У Красногорівці таки краще

До пошуку нового місця проживання поставилися відповідально. За рекомендацією знайомих Іван Іванович поїхав у Велику Багачку, побував на прийомі в секретаря райкому партії, відвідав кілька господарств у селах району. В колгоспі «Імені Леніна» йому запропонували будинок серед степу, за кілька кілометрів від с. Бутова Долина. Як за таких умов дітям добиратися до школи?

Не сподобалося Іванові Івановичу й у с. Затон, де показали будиночки на чотирьох господарів, і в с. Балаклія: далеко від траси.

Та саме в Балаклії місцевий чоловік порадив йому звернути увагу на Красногорівку: гарне місце, поруч річка, покладений асфальт, житлові будинки зводять, райцентр близько...

– Я приїхав у Красногорівку, зустрівся з головою колгоспу Олексієм Гнатовичем Солодом, а також із парторгом Василем Григоровичем Ільченком, я ж комуністом був! Професія електрозварника була затребувана скрізь. І вони показали мені оцей будинок, де ми живемо. Обіцяли допомогти з ремонтом, виділити машину, щоб перевезти речі.

Іванові Івановичу сподобався такий варіант. Але останнє слово було за дружиною. Марія Володимирівна теж їздила в Красногорівку, одразу знайшла тут своїх земляків: Віктора Михайловича Войтюка з родиною. Ті в один голос рекомендували їй переїжджати не роздумуючи.

В останні дні січня 1990 року Черкасюки здали ключі від своєї обжитої квартири в Житомирській області, повантажили на машину

Особлива пропозиція

У штаті Джорджія (США) Департамент поліції запропонував оригінально помститися своїм колишнім у День святого Валентина.

У соцмережі Facebook презентовано акцію до свята: повідомити поліцію про неоплачені штрафи чи інші правопорушення своїх колишніх і отримати нагороду за це. «Особлива пропозиція до Дня святого Валентина містить набір платинових браслетів обмеженого випуску, безкоштовну поїзтку з водієм, мінімум одну ніч проживання в розкішних п'ятизіркових номерах і професійні гламурні знімки, які будуть розміщені в Інтернеті для загального огляду», – йдеться в повідомленні.

всі свої речі, прихватили навіть клітку з курями (знадобляться на новому місці), й уранці, ще по-темному, поїхали назустріч новому життю.

– Під'їжджаємо до Києва, на посту ДАІ зупиняє нас міліцейський контроль, – згадує Іван Іванович. – Хто такі, куди їдете? Я не встиг і рота розкрити, як у відповідь обізвася з кузова півень. Почало світати, й він прокинувся та як заспіває на весь голос! Дайшик аж розсміявся: «Все зрозуміло! Ідьте, щасливої дороги!»

Важко було переселенцям при звичаїтися до нового. Багато клопоту було й із ремонтом будинку. Виявилось, що він зведений на силосній ямі, невдовзі один кут будинку став просідати. Іван Іванович звернувся до тодішнього директора молокозаводу за допомогою. Поправили, підмурували, укріпили...

Нестримно біжить час. Повиростали діти, вилетіли із батьківського гнізда, створили свої сім'ї, народили своїх діточок... Старша дочка Аня живе в Красногорівці, працює головним бухгалтером ТОВ «БІАГР», син Сергій – учасник АТО, воював на Сході країни, має подяку від військового комісара, нині живе в Харкові, наймолодша Людмила мешкає в Решетилівці. П'ятьох онуків мають Іван Іванович і Марія Володимирівна: старший онучці 27 років, наймолодший скоро виповниться три роки.

«Любов'ю дорожить умієте...»

За п'ятдесят років сімейного життя було всього – й радісного, й сумного. Друзі, як відомо, пізнаються в біді. Так і міцність почуттів перевіряється не радісними моментами, а пережитими і спільно подоланими труднощами. За довгий час подружжя навчилося розуміти одне одного без слів, допомагати одне одному у важку хвилину, стало частиною одного-єдиного цілого. І кожен не уявляє існування без другої своєї «половинки». Невже вони не сварилися ніколи, не вжили не виникало непорозуміння, конфліктів?

– Я присвятила своє життя сім'ї дітям, – говорить Марія Володимирівна. – І не уявляла, як можна через дрібні непорозуміння з чоловіком залишити дітей без батька. Всякого було, але до серйозних сварок не доходило. Ми обоє намагалися якнайшвидше ліквідувати непорозуміння. Ваня такий, що не може доволу гніватися на мене. І я – сама не своя, коли чоловік сердиться на мене й не сідає до столу їсти. Це для мене найтяжча кара! Я вже й так, і сяк до нього, стараюся перепросити, щоб він тільки попоїв, а тоді він і сердиться перестане!

А він, як і раніше, називає її Марійкою. Наче й не було тієї безодні років, і вона для нього така ж миловидна, струнка і сором'язлива дівчина, якою була пів століття тому. І завбачивши на ставку красиву пару білих чапель, він, наче закоханий юнак, милується: як ніжно і трепетно – від плеча до голови – перебирає та чапелька п'р'ячко у свого гордовитого обранця! І з захопленням переповідає про побачене своїй Марійці.

– Я покохав Марійку такою, яка вона є. І дав собі обіцянку: жити з нею увесь вік, щоб не сталося. А непорозуміння, дрібні сварки... Де їх немає? Це ж не прівид, щоб мати в сім'ї ворога. Вона для мене завжди буде найкращим другом, – підсумовує свою розповідь Іван Іванович.

Сергій МИКОЛЕНКО.

Чим кохання відрізняється від любові

Українська мова співуча, мелодійна й напрочуд багата. Бо, наприклад, у нас існує два слова – любов і кохання – які передають найсильніше й найніжніше людське почуття.

Ще років сто тому слово «люблю» можна було адресувати як рідній матері чи сестрі, так і особі протилежної статі. Словом «кохання» називали лише трагічні сердечні стосунки, воно було синонімом слова «страждання».

Однак мова – це жива субстанція, яка постійно змінюється. У наш час любов'ю називають відданість, прихильність до когось чи чогось (любов до дітей, Батьківщини, пісні). Будь-які серйозні почуття до особи протилежної статі тепер підпадають під визначення «кохати». Правда, це ж слово вживають і як синонім слова «плекати».

Тендітна жінка з «керівною стрункою»

Читачі нашої газети вже знайомі з жителькою с. Корнієнки Марією Іванівною Литвишко. Рік тому ми публікували її спогади про роботу в колгоспі.

Марія Іванівна зберегла прекрасну пам'ять та має чудову здатність чітко формулювати свої думки, тож спілкування з такою співрозмовницею — одне задоволення. Цього разу ми попросили жінку розповісти про своє життя, адже за кілька днів вона святкуватиме 80-річчя.

Голодне дитинство

Батька свого Марія Іванівна ніколи не бачила: Іван Іванович Вовк пішов на війну 1941 року й додому вже не повернувся: пропав безвісти. А 14 лютого 1942 року в окупованих німцями Корнієнках на світ з'явилася дівчинка, яку мама назвала Марусею.

Мама більше не вийшла заміж: працювала в городній ланці в колгоспі, тяглася з останніх сил, щоб звести кінці з кінцями, плекала єдину донечку, яка змалку була для неї надійною помічницею.

Тяжка праця не минула безслідно: жінка постійно хворіла. До всього, одного разу мама не змогла стримати кобилу, яка чогось злякалася, рвонулася за скинутою візницею під воза, а той переїхав жінці ногу. Кваліфікованої допомоги постраждалій ніхто не надав, кістка неправильно зрослася, й бідолашна мама сильно шкутильгала.

Попри те, що 1947 року маленькій Марусі було всього лише п'ять рочків, окремі епізоди того голодного року закарбувалися в її пам'яті. Наприклад, як вона з мамою їздила в Полтаву й кілька годин стояла у величезній черзі за хлібом.

— Давали по одній хлібині в руки, то мама зі мною кілька разів ставала в чергу. Я мала була, стояти важко, ноги боліли, а мама заспокоювала: «Стій, дитинко, потерпи». Верталися додому з десятком хлібками: мама несла вісім, а я — дві. Автобуси тоді не ходили, ми їздили на попутках — у кузові вантажівки, — згадує М. І. Литвишко. — Після війни хати порозбивані були, то ми жили з матиною сестрою, моєю тіткою. У неї було троє дітей: хлопці 1945 і 1955 року народження та дівчинка 1949 року народження. Я була їм як нянька. На жаль, усіх їх уже немає на світі...

Марія добре вчилася, спочатку в місцевій початковій школі, потім — у Попівській семирічці й зрештою в Радивонівській десятирічці, яку закінчила 1959 року.

— У мене в атестаті було лише три четвірки: з алгебри, геометрії та креслення. Решта — п'ятірки, — розповідає вона. — Дуже хотіла вчитися далі, але в той час сільським дітям не дозволяли вступати до технікумів чи інститутів, аж поки вони не відпрацюють два роки в колгоспі.

Телятниця, обліковець, завфермою

Вибору не було, й 17-річна дівчина пішла в колгосп: улітку пасла худобу на луках, а восени стала працювати телятницею на фермі. Їй доручили 40 телят. Коли тварини підросли, виділили нову партію.

Чистити гній за телятами, носити повні відра з водою й кормом було важко навіть дорослим чоловікам, що вже казати про маленьку худеньку дівчину? До всього, розповідає Марія Іванівна, підлоги на фермі не було, тварини стояли на землі, яка давно перетворилася на багнюку. Телятників вже й попіл носили та підсипали — все марно, багно нікуди не зникало.

Однак дівчина не нарікала на труднощі й сумлінно виконувала тяжку роботу, заробляючи трудодні (бо оплату праці грошима в колгоспах запровадили лише 1966 року). Та, певно, хтось пожалів сироту й десь через рік, коли звільнилася посада обліковця, порадив

голови колгоспу призначити на неї Марію, адже вона добре вчилася в школі.

— Головою тоді був Данило Іванович Табурець, дуже добра й чуйна людина. Він приїхав на ферму, подивився й каже: «Тобі, дитино, біля телят важко», — свідчить М. І. Литвишко.

Працювати в конторі з документами дівчині подобалося. Хтось, можливо б, і заспокоївся, та тільки не Маруся. Вона не забула свою давню мрію здобути освіту, й 1962 року вступила до Хомуцького зооветеринарного технікуму.

На той час Марія вже встигла вийти заміж та народити первістка — донечку Людмилу. Невдовзі в молодій родині з'явився й синок Вітя. Проте молода енергійна жінка якось примудрялася поєднувати і догляд за дітьми, й подальше навчання. У понеділок удосвіта попутками їхала в Хомуць, у п'ятницю, наче на крилах, летіла до дітей. За її відсутності малечу доглядала мама.

Коли ж мама захворіла, Марія не кинула навчання: перевелася на заочне відділення, повернулася в Корнієнки та знову стала працювати в колгоспі «Вітчизна».

— Мене призначили завідувати свино-товарною фермою, — розповідає жінка. — Її приміщення були між Корнієнками та Литвишками: два свинарники, в одному 100 свиноматок, у другому — 200 підсвінків по 50—70 кг. Мені одразу поставили завдання: розширити ферму та збільшити поголів'я.

Без відриву від виробництва

У середині 60-х років, згадує М. І. Литвишко, тваринницький напрямок у колгоспі «Вітчизна» був досить розвиненим: господарство утримувало 1,5 тис. овець, 3 тис. курей і, звичайно ж, велику рогату худобу. Коли 1965 року Марія Іванівна закінчила технікум, її «перекинули» керувати молочнотоварною фермою.

До речі, тваринником на цій фермі працював чоловік Марії Іванівни Володимир Миколайович. Запитую жінку, чи, бува, між подружжям не виникало суперечок через «керівну роль» дружини?

— Ніколи, — відповідає вона. І пояснює: Володимир Миколайович Литвишко був талановитим гармоністом. Його добре знали в Корнієнках і навколишніх селах, часто запрошували на весілля. А в часи її молодості популярними були так звані «вулиці», де ввечері збиралася молодь, щоб поспівати та потанцювати.

Саме «на вулиці» й познайомилося майбутнє подружжя. Маруся була, як тоді казали, бідовою, дуже любила танцювати, причому танцювала так завзято та енергійно, що мимоволі привернула увагу бувалого гармоніста.

Володимир Миколайович як особистість реалізувався в музиці, в грі на гармоні, тому ніколи не прагнув до керівних посад. Йому цілком вистачало шанувальників його таланту. Він був гарним господарем, турботливим чоловіком та батьком. Разом із Марією Іванівною вони купили хату, яку згодом перебудували.

До дружини, яка була значно молодшою від нього, Володимир Миколайович ставився з певною батьківською поблагливістю. Те, що її цінували в колгоспі та призначали на керівні посади, не зачіпало його самолюбства. Навпаки, він неабияк пишався її успіхами та досягненнями. Тому підтримував намір Марії Іванівни здобути вищу освіту.

1972 року М. І. Литвишко вступила на навчання до Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва й удруге стала студенткою. На той час у родині було вже троє дітей: 1966 року народилася найменша донечка Таня.

Марія Іванівна навчалася без відриву від виробництва — на заочному відділенні. Двічі на рік їздила на навчальні сесії, які тривали місяць, а то й півтора. У колгоспі завідувачку ферми без проблем відпускали в інститут, у цей час її заміняв обліковець чи хтось із кон-

М. І. Литвишко (у центрі) зі своїми подругами 9 травня 2021 року.

тори. Коли ж 1975 року жінка з відзнакою закінчила інститут і привезла в колгосп червоний диплом бухгалтера сільськогосподарського виробництва, її призначили... головним зоотехніком господарства.

— Тодішній голова колгоспу Іван Махтейович Балюк здивовано подивився на мій диплом і сказав: «То що, ти тепер будеш у конторі сидіти? Ні, в тебе є керівна струнка, от і розвивай її далі», — згадує М. І. Литвишко.

Схоже, майбутній Герой України помітив у тендітній жінці сильний характер та неабиякі лідерські якості. Вона змалку любила бути в гущі людей, завжди переймалася проблемами інших та вміла морально підтримати, надихнути, спонукати до роботи. Завжди привітна, усміхнена, доброзичлива, вона й зараз цікавиться життям сусідів, допомагає тим, хто цього потребує. При цьому випромінює потужний заряд позитиву, який мимоволі передається іншим.

За німецьким проектом

Ставши головним зоотехніком, Марія Іванівна вісім років «розвивала» свою «керівну струнку» та розвивалася між колгоспними фермами, розкиданими по різних селах: Корнієнки, Мостовішчина, Шпирни, Цикали тощо.

Наприкінці 70-х років у колгоспі «Вітчизна» почали будувати новий суперсучасний молочнотоварний комплекс на 1000 голів ВРХ. 1982 року його здали в експлуатацію, а директором призначили Марію Литвишко.

— Будували комплекс за німецьким проектом: окрема доїльна зала, де встановлені апарати для доїння, пологове відділення на 160 голів, відділення для старших теляток, навіть свій кормоцех був. Усе б добре, та не врахували, що погодні умови у Німеччині не такі, як у нас, — розповідає колишня директорка. — Восени пригнали корів із луків, напарували, а тут — зима, сніг, морози. По снігу женуть корів у доїльну залу. А там холодно не лише дояркам: дітки у корів примерзають до доїльних апаратів. А ще до того ж запровадили якесь чудне безприв'язне утримання корів...

Одне слово, вже навесні нещодавно зведений комплекс почали перебудовувати та встановлювати в сараях у чотири ряди стійла для тварин. Коли корів прив'язали, свідчить М. І. Литвишко, одразу ж збільшилися надої.

Кажуть, що не можна двічі вступити в ту

саму воду. Марії Іванівні це вдалося. 1987 року керувати «Вітчизною» став новий голова — Віктор Пилипович Герашенко. Він призначив М. І. Литвишко на її попередню посаду — головним зоотехніком.

— Ми дуже швидко знайшли спільну мову, адже Віктор Пилипович добре знався в сільському господарстві й зокрема в тваринництві, він сам зоотехнік за фахом, — веде далі Марія Іванівна.

Жінка згадує, як вона, працюючи головним зоотехніком, створювала племінне стадо: їздила за племінними телицями по всій Україні, відбирала й привозила їх по кілька десятків. У Прилуках колгосп купував симентальську породу, у Вінниці й Чернігові — українську чорнорябу. Чорнорябі корови давали молоко підвищеної жирності й білковості, а сименталі, окрім високих надоїв, добре відгодовувалися: півторарічні бички важили пів тонни й більше.

Через сім років жінка стала проситися назад: у колгоспі було п'ять ферм, і щодня треба було хоча б дві-три відвідати. А тут серйозно захворів чоловік, і мама лежача...

1994 року М. І. Литвишко знову стала директором молочнотоварного комплексу, а 1997 року, через два місяці після досягнення 55 років, вийшла на пенсію.

Замість післямови

1996 року Марія Іванівна поховала чоловіка й лишилася самотньою. На долю жінки випало й найтяжче для кожної матері горе — ховати свою дитину. Син Вітя працював водієм, потрапив у ДТП й загинув.

Найстарша дочка Людмила живе в с. Вишарі, наймолодша Тетяна — у Харкові. Має бабусю п'ятеро онуків, усі — хлопці. Марія Іванівна не без гордості розповідає, що сини Людмили Олександр та Олег, як і вона, здобули економічну спеціальність. Правда, за фахом не працюють. А син Тані Антон навчається в Харківському національному аграрному університеті ім. В. В. Докучаєва, але обрав фах лісівника.

Шановна ювілярко! Жителі громади зичать Вам міцного здоров'я, енергії, добра та благополуччя. Хай прожиті роки жодним чином не позначаються на самопочутті, хай кожен день приносить гарний настрій і відчуття щастя, а рідні й близькі люди радують частими зустрічами та душевними розмовами.

Зінаїда МАТЯШОВА.

Успішні випускники змагатимуться за фінансування

Як ми неодноразово повідомляли, в нашій громаді успішно впроваджується швейцарсько-український проект DECIDE — «Децентралізація для розвитку демократичної освіти».

Так, у рамках цього проекту дев'ятикласники Білоцерківського ліцею вивчають пілотний курс «Навчаємось жити в громаді». Нещодавно учні під керівництвом учительки Тетяни Григорівни Бірук виконали дослідницьку роботу «Столітня історія моєї школи». Вона мала на меті показати історію одного з найдавніших закладів громади через біографії відомих та успішних людей, які свого часу навчалися в стінах Білоцерківської школи.

Старшокласники підготували розповіді про життя бойового льотчика, Героя Радянського Союзу С. Й. Василенка, партизанки-розвідниці часів Другої світової війни М. Маленко, письменника І. Я. Нечитайла, Білоцерківського сільського голови І. В. Лещенка, голови ради директорів, депутата Полтавської області, заслуженого працівника промисловості України В. В. Кордубана та інших випускників школи.

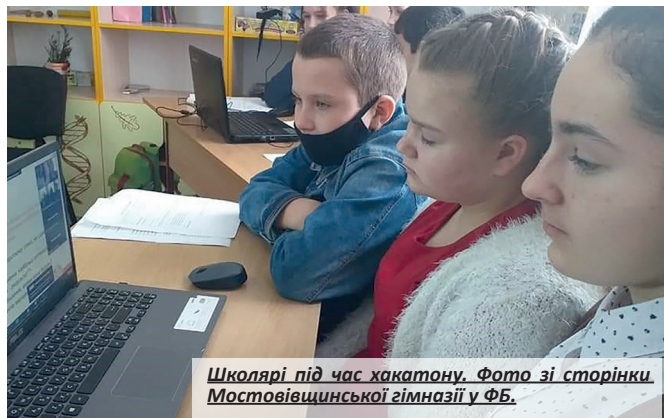
У четвер, 3 лютого 2022 року, в рамках реалізації швейцарсько-українського проекту DECIDE — децентралізація для розвитку демократичної освіти було проведено хакатон «Підготовка проектів шкільного громадського бюджету Білоцерківської сільської територіальної громади». На жаль, у зв'язку з несприятливою епідеміологічною ситуацією його довелося провести в онлайн-режимі.

Захід об'єднав небайдужих, активних, творчих дітей та педагогів і команду тренерів, які допомогли

удосконалити напрацьовані проектні ідеї, спрямовані на покращення різних аспектів шкільного життя.

Загалом до участі у хакатоні долучилися всі загальноосвітні навчальні заклади громади: Білоцерківський, Красногорівський, Рокитнянський ліцеї та Подільська, Бірківська, Балакліївська, Попівська, Мостовіщинська гімназії. Кожен заклад представив по три проектні команди (загалом 24).

Нагадаємо, що подання шкільних проектів триватиме до 17 лютого 2022 року. Те-

Школярі під час хакатону. Фото зі сторінки Мостовіщинської гімназії у ФБ.

пер справа за кожною командою, яка отримала необхідні знання та практичні навички.

Бажаємо успіху всім конкурсантам! Вдалих проектів та успішної реалізації.

Н. В. Чугуй: «Любов учителя ніколи не вмирає: вона пламеніє в серцях його учнів»

24 лютого виповниться 80 років жінці, яку добре знають у Білоцерківці та багатьох навколишніх селах. Адже за понад 30 років роботи у Білоцерківській школі Ніна Василівна Чугуй не просто підготувала до дорослого життя кілька сотень своїх учнів, а й залишила яскравий та незабутній слід у житті кожного з них.

Вимоглива й водночас по-материнському лагідна, творча та енергійна, вчителька давала учням міцні знання, вчила критично мислити, проявляти співчуття до інших, бути відповідальними, наполегливими, справедливими. Зараз, перебуваючи на пенсії, Ніна Василівна активно працює у ветеранській організації Білоцерківської територіальної громади. Як і раніше, вона — приклад для наслідування для тих, хто поряд із нею.

Професію обрала ще в дитинстві

Ніна Василівна народилася в одному із сіл Полтавського району в багатодітній родині, де росло троє сестер і двоє братів. Один помер маленьким.

1948 року в шестирічному віці пішла до школи, й відтоді, свідчить жінка, мріяла стати вчителькою. Правда, після закінчення Рунівщинської школи спробувала вступити до медучилища, але її не прийняли: потрібно було мати два роки стажу.

— Добре, що так сталося, — вважає жінка, — бо медицина — то не моє. Завжди подобалася професія вчителя, я щодня йшла на роботу, як на свято. Якби починала своє життя спочатку, пішла б знову цим шляхом.

1959 року дівчина стала працювати старшою піонервожатою в Устивичському дитячому будинку Великобагачанського району. У ньому навчалися й проживали діти-сироти, батьки яких загинули на фронті або померли. Деякі вихованці інтернату були її однолітками, а один — навіть на рік старшим. Та якесь особливе відчуття такту дозволяло молодій піонервожатій завжди вибирати правильну лінію поведінки. Організуючи різноманітні колективні заходи, вона вміла зацікавити кожного зі своїх підопічних, розкрити їхні здібності, таланти.

32 роки на одному місці

Через рік дитячий будинок розформували, й Ніну Василівну направили працювати старшою піонервожатою в Білоцерківську школу. Відтоді аж до 1992 року вона незмінно працювала в цьому закладі.

— Тоді 3–8 класи — це були піонерські загони, а всі піонери школи були об'єднані в піонерську дружину імені героя-земляка Анатолія Коваленка, — розповідає про тогочасне шкільне життя й роботу вожатих Н. В. Чугуй. — Щороку навесні жовтень-третьокласників урочисто приймали в піонери, й вони необ'язно раділи новій сторінці свого життя.

Жили піонери цікавим та змістовним життям: виступали з концертами на колгоспних фермах, збирали металобрухт, макулатуру, а також попіл, курячий послід для удобрення шкільного дослідного поля (його школі виділяв колгосп). При школі була невеличка ферма, де утримували кролів. Їх теж доглядали учні. Навчання тривало шість днів на тиждень. Після уроків школярі часто допомагали колгоспу, та навіть у неділю — єдиний вихідний день — долучалися до праці або ж до участі в якихось заходах. Діти ходили в походи по рідному краю, взимку каталися на лижах, грали в різні ігри на шкільному подвір'ї тощо.

Раз на рік навесні проводили військово-спортивну гру «Зірниця», в якій брали участь і старші класи. А 19 травня — на день народження піонерської організації — для піонерів влаштовували свято на природі. У луках викопували п'ятикутну зірку, викладали сухим гіллям, яке увечері запалювали. Біля велетенського вогнища діти співали, танцювали, грали в ігри.

Ніна Василівна працювала старшою піонервожатою 8 років. Одночасно заочно навчалася в Полтавському педінституті, де здобула фах учителя російської мови і літератури. Коли навчалася на третьому курсі, їй дозволили за сумісництвом викладати ці предмети в 4–7 класах, коли ж отримала диплом, повністю перейшла на посаду вчителя.

Уроки Ніни Василівни були захоплюючими й пізнавальними, їх колишні учні пам'ятають і досі. Вчителька читала додаткову літературу та намагалася дати учням інформацію, якої не було в підручниках. Нерідко вона йшла врозріз із офіційним тлумаченням життя та творчості письменника-класика. Наприклад, коли школярі вивчали творчість Ніколая Некрасова, якого радянська пропаганда вважала співцем знедоленого селянства, Н. В. Чугуй розповіда-

ла, що насправді поет був великим землевласником і неабияким деспотом. Він не дозволяв своїм дітям товаришувати із сільськими однокласниками, приводити їх у поміщицький сад та чимось пригощати. Дізнавшись, що дружина одного разу дозволила дітям порушити цю заборону, прив'язав бідолашну жінку до дерева в саду, вона простояла кілька годин під проливним дощем і захворіла...

— На уроках я навчала дітей грамоти, а на класних годинах проводила виховні бесіди, щоб вони вирости гідними, порядними людьми з активною життєвою позицією, — продовжує свою розповідь Ніна Василівна. — При цьому ніколи зроду дітям не читала мораль. Натомість розповідала про різні життєві ситуації, а вже висновки учні робили самі. Добирала такий матеріал, який обов'язково їм знадобиться в житті. Діти слухали мене, наче зачаровані. Навіть коли лунав дзвінок, просили: «Продовжуйте, Ніно Василівно».

У Білоцерківській школі навчалися діти з багатьох навколишніх сіл, хуторів. Класи були великими: близько 30 учнів у кожному. Для дітей із віддалених населених пунктів навіть був інтернат при школі. Учителі по черзі чергували в ньому. Класні керівники двічі на рік — восени й навесні — зобов'язані були відвідати своїх учнів удома й прозвітувати про побутові умо-

1992 рік. Н. В. Чугуй разом зі своїм дев'ятим класом, де востаннє була класним керівником.

ви. Ніна Василівна велосипедом (а частіше — пішки) навідувала всіх своїх учнів у Колосівці, Писарівщині, Огирівці, Бірках, Балаклії, Байраку, Малій Решетилівці тощо. Зараз уже немає деяких із тих поселень...

А ще школярі ледь не щодня після уроків працювали в колгоспі: навесні перебирали картоплю для посадки, влітку пололи городину (гарбузи, буряки), восени збирали картоплю, ламали кукурудзу тощо. І вона їздила зі своїми учнями, причому не лише наглядала за ними, а й сама активно працювала, показуючи дітям приклад.

Разом зі своїми вихованцями вчителька їздила на екскурсії, які сама ж і організовувала: в Полтаву, Кременчук, Лубни, Лохвицю (Шумейкове урочище), Краснодон, Переяслав-Хмельницький, Канів, Київ тощо.

Крім того, Н. В. Чугуй була лектором, брала участь у художній самодіяльності. Дуже любила читати вірші зі сцени...

«Не ходила по землі, а літала»

У перший же рік роботи в Білоцерківській школі Ніна Василівна зустріла свою долю: Олексій Іванович Чугуй працював учителем трудового навчання. Як і майбутня дружина, він теж заочно здобув вищу освіту, правда, на агропедагогічному факультеті Полтавського сільськогосподарського інституту. Закінчивши його, викладав хімію й біологію.

1961 року закохані поборалися. Разом вони прожили 57 років, виховали сина й доньку, які подарували їм чотирьох онуків.

— На жаль, 2003 року ми втратили синопка, — сумно зітхає моя співрозмовниця. — А 2018 року пішов у інший світ коханий чоловік, залишивши біль і сум на все життя. Наче не зі мною то було, а чи то в іншому вимірі, житті, часі. Тоді лише від однієї думки, що він десь поряд, ставало добре, виростили крила, і я не ходила по землі, а літала, марила сонцем, марила небом. Він був моїм повітрям, моїми крилами, моїм життям...

Вони були не просто чоловіком і дружиною, вони були друзями й однодумцями. Для обох робота завжди була на першому місці, практично не лишаючи вільного часу.

— Коли наші діти росли, дитсадок в

Олексій Іванович і Ніна Василівна Чугуй.

Білоцерківці ще не було, й ми вивели їх із собою в школу, — згадує Ніна Василівна. — Син практично виріс у піонерській кімнаті. Директор школи Варченко був дуже людським і з розумінням ставився до проблеми. Він дозволяв опівдні відводити сина додому. Згодом, коли стала працювати вчителькою, ми просили завуча, щоб ставив нам уроки в різний час. Траплялося, що несли дітей на руках назустріч одне одному. Коли син підріс, залишала меншу доньку під його наглядом.

Одного разу, пригадує Ніна Василівна, вона зранку залишила дітей самих у дома й побігла на уроки, та дорогою згадала, що не сховала в шафу електроплитку. «Раптом донечка подумає, що це стільник і сяде, а син увімкне електроприлад у розетку», — майнула тривожна думка, й перелякана мати кинула серед поля портфель та щодуху помчала додому. Сховала плитку й знову побігла на роботу. Розпашила, вскочила до класу разом із дзвінком. А на порозі — директор школи П. З. Кваша: «Я прийшов перевірити Ваш урок».

У неділю, єдиний свій вихідний день, жінка мусила переробити всю домашню роботу: і прибрати, й попрайти, й дітей покупати. А ще ж треба було підготуватися до уроків і перевірити стои учнівських зошитів!

— Чоловік і діти лягали спати, а я пізно ввечері сідала писати розгорнуті конспекти уроків — по 5 аркушів кожен. Лягала далеко за північ, дрімала, не дрімала — скоплювалася о четвертій ранку, щоб перевірити зошити.

«З дітьми завжди було цікаво й весело»

Попри постійну зайнятість та хронічне недосипання, Ніна Василівна завжди випромінювала позитив, була доброзичливою та привітною. А ще її вважали еталоном смаку: завжди вишукано вдягнена, на високих підборах, неодмінно усміхнена.

Такою вона лишилася й зараз. Майже 30 років, як жінка вийшла на пенсію.

— Із 1992 року в Білоцерківській школі

перестали викладати російську мову та літературу, і я скористалася своїм правом вийти на пенсію за вислугою років, — пояснює вона. — Правда, інспектор райвно Надія Захарівна довго вмовляла мене залишитися та взяти якісь інші години. Я подякувала їй, але відмовилася, адже звикла викладати свій предмет на високому рівні. Сказала: «У школі я повинна знання давати, а не гроші заробляти».

Вона залишилася без улюбленої роботи, отримала купу вільного часу, який не знала, як використати, адже не вміла відпочивати. Це стало справжнім випробуванням для вчительки. Та найбільше її засмучувало, що тодішній директор школи не спромігся сказати на прощання жодного теплого слова — мовчки підписав документи, й усе. І це після стількох років бездоганного служіння дітям, школі!

Та в колективі про Ніну Василівну не забули. Її неодноразово запрошували підмінати вчителів, які хворіли або навчалися на курсах. Досвідчена вчителька кілька разів працювала в початкових класах, була вихователкою групи продовженого дня. Вона завжди організовувала цікаве та змістовне дозвілля для школярів: водила своїх вихованців на екскурсії, влаштовувала різноманітні ігри.

— Я ж починала старшою піонервожатою. Ото як увійшла в цю колію, то так нею й рухаюся по життю, — пояснює вона.

Н. В. Чугуй розповідає, як підміняла вчительку першого класу. Урок для першачків тривав 30 хв., а дзвінок по всій школі лунав через 45 хв. За 15 хв. до дзвінка вчителька відсовувала парти й організовувала в класі різноманітні ігри, щоб діти не вибігли в коридор і не заважали іншим учням. Невдовзі про це дізналися учні середніх класів і стали приходити на перервах у перший клас, щоб Ніна Василівна їх теж залучила до цікавих та змістовних розваг.

В останні роки активна вчителька-пенсіонерка знайшла своє місце у ветеранській організації.

— Після того, як 2010 року головою ветеранської організації обрали Ольгу Авксентіївну Кононенко, я зрозуміла, що в нас із нею багато спільного, що ми з нею ніби рідні сестри, — зізнається Ніна Василівна. — Ми ніби довгі роки йшли назустріч одна одній і нарешті зустрілися. Сьогодні я заступник голови ветеранської організації, беру приклад із Ольги Авксентіївни й стараюся бути, як вона, корисною людям.

Її енергії, натхненню, позитивному погляду на життя, доброти, простоті, людяності, порядності, благородству можуть позаздрити й молоді люди. Це жінка, яка повністю відрдає себе служінню людям. Вона завжди попереду, вона завжди там, де її чекають, де потрібна її допомога.

Ці слова якнайточніше характеризують і саму Ніну Василівну. Бо вона любить людей і переживає за них: самовіддано допомагає по господарству та морально підтримує хворих членів ветеранської організації, цікавиться життям своїх колишніх учнів.

— Робота з дітьми — це було моє життя, — продовжує розповідь ювілярка. — З дітьми завжди було цікаво й весело. Тепер, коли вже багато років не працюю, учні, яких я навчала, запрошують мене на зустрічі. І знову ніби повертаюся в минуле, радію їхнім успіхам, радію за них, що вони знайшли своє місце у житті: мають сім'ї, гарну роботу. Радію, бо й частка моєї праці є в цьому.

Життя, вважаю, прожити немарно: бо весь час я сіяла розумне, добре і вічне. А любов учителя до учнів ніколи не вмирає: вона пламеніє в їхніх серцях.

Зінаїда МАТЯШОВА.

Дні народження відзначають члени нашої громади:

12 лютого
КОРДУБАН ОЛЬГА ІВАНІВНА
(с. Білоцерківка) – 80 років;
ОЛІЙНИК РАЙСА АНДРІЙВНА
(с. Рокита) – 60 років

13 лютого
КІЙЧЕНКО
ГРИГОРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ
(с. Красногорівка) – 65 років;

14 лютого
ЛИТВИШКО МАРІЯ ІВАНІВНА
(с. Корнієнки) – 80 років;

16 лютого
САВИЦЬКИЙ СЕРГІЙ ВІКТОРОВИЧ
(с. Балаклія) – 60 років;

17 лютого
ДРАЧЕНКО ЛЮБОВ АНДРІЙВНА
(с. Поділ) – 65 років;

23 лютого
СЕМУКА НІНА ОЛЕКСІЙВНА
(с. Рокита) – 70 років;

24 лютого
ЧУГУЙ НІНА ВАСИЛІВНА
(с. Білоцерківка) – 80 років;
КУР'ЯН
ЛЕОНІД МИКОЛАЙОВИЧ
(с. Попове) – 70 років.

Виконком Білоцерківської сільської ради, рада ветеранів і жителі громади щиро вітають іменинників і зичать міцного здоров'я, безмежного людського щастя, невичерпної енергії, добра й благополуччя. Хай біди та негаразди оминають вашу оселю, хай ваш життєвий шлях рівно стелиться квітчастими рушниками, даруючи радість і любов.

Бажаєм радості, тепла, Багатства, миру і поваги! Хай рине зло у небуття, Мрійливості вам та наснаги!

Здоров'я дітям і собі, Роботу, що вас надихає, Удачі, успіхів в житті, Довіри близьких вам безкраю!

Терпіння серцю на роки. Життя цінуйте кожну мить, Хай, як струмок гірський чистенький, Воно на сонечку блищить!

«Многая літа» Григорієві Серьожкіну

Точної дати свого народження він не знає. У документах зазначене 14 січня 1942 року, та старший брат стверджував, що народився Григорій пізніше – 30 січня.

Саме 30 січня учасники народно-го аматорського хорового колективу «Живі джерела» планували привітати із 80-річчям свого художнього керівника, заслуженого працівника культури України Григорія Кузьмича Серьожкіна. Правда, через низку факторів подію перенесли на 6 лютого. Але від цього вона не втратила ні щирості, з якою вітали Маестро його шанувальники, ні глибокої вдячності людині, яка чимало зробила для розвитку культури Полтавщини, Великобагачанщини й конкретно нашої громади. Згадаймо лишень, що гімн Білоцерківської громади (і слова, й музику) написав Г. К. Серьожкін.

Відомого хормейстера, композитора та справжнього українського патріота вітали у приміщенні Красногорівського ліцею, де зазвичай відбуваються репетиції творчих колективів. Тут зібралися не лише нинішні хористи, а й учасники творчих колективів, із якими він працював раніше. Усі вони пишаються, що люля звела їх із талановитим, вимогливим та відданим справі художнім керівником. Кожна репетиція – це тяжка й виснажлива праця, але саме завдяки цьому всі колективи під орудою Г. К. Серьожкіна «приречені» на успіх.

Висловити слова вдячності Григорієві Кузьмичу прийшли й Білоцерківський сільський голова І. В. Лещенко, завідувачка сектору культури, туризму та охорони культурної спадщини Білоцерківської сільської ради Н. А. Лук'янець, директорка Красногорівського СБК Т. М. Івахченко.

Ведуча свята Алла Іванівна Стеценко запропонувала присутнім перегорнути сторінки життєвої книги Г. К. Серьожкіна та у віршованій формі розповіла про його непростий, але наполегливий поступ до творчості, про яскраві епізоди життя.

Спробуємо й ми (нехай не у віршах, а у прозі) зупинитися на основних віхах життя Григорія Кузьмича.

Він був дванадцятю, найменшою дитиною в багатодітній та пісенній родині Олени Павлівни й Кузьми Опанасовича Серьожкіних. П'ятеро дітей померли зовсім малими, залишилося семеро.

– *Моя найстарша сестра Катерина була від мене старшою на 20 років. Її дочка, а моя племінниця Варвара народилася на кілька тижнів раніше, ніж я. Ми разом ходили в школу, й дехто навіть думав, що ми брат і сестра*, – згадував Григорій Кузьмич.

У великій і дружній родині Серьожкіних ні будні, ні свята не обходилися без пісні. І мама, й сестри чудово співали. А батько грав на струнних інструментах: гітарі, мандоліні.

Жила родина на хуторі Глибока, що розташовувався між селами Кравченки й Остап'є. Зараз хутору давно вже немає, та 80 років тому він налічував 64 двори.

Григорій Кузьмич Серьожкін із подарунками, які він отримав на врочистостях. У руках ювіляр тримає Подяку виконавчого комітету Білоцерківської сільської ради.

Григорій Кузьмич розповідав, що їхня хата була крайньою й однією з найбільших на хуторі. Відіграв роль і той фактор, що в родині зростало четверо дівчат. Тому взимку саме в їхній хаті збиралася на вечорниці молодь. Дівчата пряли, вишивали і, звичайно ж, співали.

На Різдвяні свята молодь колядувала, а потім влаштовувала «складчину». Скромне застілля супроводжувалося піснями й танцями.

Влітку парубки й дівчата збиралися «на дубках» – на дубових колодах якраз навпроти хати Серьожкіних. Тут не лише співали, а й танцювали. Вечорниці не обходилися без гармоністів. Нерідко приходили Остап'євські парубки.

– *Батько дуже хотів, щоб хтось із його синів навчився грати на гармоні, – згадував Г. К. Серьожкін. – Коли я навчався в другому класі, він купив мені на ярмарку гармошку й повіз за 5 км у с. Федорівка до Володимира Васильовича Волошина.*

Володимир Васильович був фронтовиком і чудовим баяністом. Він усю війну пройшов із баяном. У повоєнні роки працював учителем музики й військової підготовки у школі. Побачивши в маленькому хлопчиків неабиякі музичні задатки, В. В. Волошин умовив Кузьму Опанасовича купити в нього старий фронтовий баян і розпочав уроки з його сином.

– *Я їздив на заняття велосипедом, він дав мені перші уроки*, – каже музикант. – *А далі вже вчився самостійно: побачу кінофільм, почую пісню, й підбираю на баяні мелодію. Коли щось не виходило, звертався до свого вчителя, й він поправляв. Я полюбив баян на все життя! Невдовзі ходив зі старшими сестрами на вечорниці, де був за баяніста. Так що далі мене вчила вулиця.*

У дев'ятому класі Григорій покинув школу й поїхав у Комі АРСР на заготівлю лісу. Його не хотіли відпускати зі школи,

бо був відмінником. Від колгоспу поїхала бригада 15 осіб, і 16-річний Григорій був найменшим.

Він таки закінчив десятирічку. Потім були три роки армійської служби й активна участь у художній самодіяльності. Наш земляк виступав в ансамблі пісні і танцю Радянської Армії.

Г. К. Серьожкін закінчив Московський університет мистецтв імені Н. К. Крупської, Полтавське музичне училище імені М. В. Лисенка, працював учителем музики і співів, художнім керівником Остап'євського СБК, викладачем та директором Великобагачанської музичної школи.

Упродовж свого творчого життя Маестро дав путівку в світ музики багатьом своїм талановитим учням. Серед них – і дочка Марина, яка закінчила Полтавське музичне училище. Це ж училище закінчила й старша донька Марини, дві її молодші дочки поки ще навчаються в ньому. Вони пишаються своїм талановитим батьком та дідусем.

У різний час Г. К. Серьожкін керував різними творчими колективами, які не вдовзі здобували визнання глядачів та численні відзнаки й нагороди. Зараз Григорій Кузьмич працює з чотирма колективами. Усі вони мають звання народних. Це вже згадані «Живі джерела», а також хор «Козацькі барви», вокальний квартет «Берест» із Великої Багачки, дитячий колектив «Родинонька» із с. Скибівщина. Останній має ще й звання «зразковий».

Упродовж свята на адресу Маестро лунало чимало теплих слів подяки та щирих побажань. І, звичайно ж, не бракувало музичних вітань. Та коли присутні разом завели «Многая літа», розчулений ювіляр не міг стримати емоцій.

Шановний Григорію Кузьмичу, редакція приєднується до всіх побажань, які лунали на Вашому ювілеї. Ще раз зичимо міцного здоров'я, мирного неба й подальших успіхів на творчій ниві!

Зінаїда МАТЯШОВА.

Шановні жителі громади

Центр надання адміністративних послуг виконавчого комітету Білоцерківської сільської ради Миргородського району Полтавської області **надає розширені витяги з державного земельного кадастру (далі ДЗК)**

Ви можете звернутися до нас:

- **особисто;**

- **поштою** (адреса: вул. Лесі Українки, 11, с. Білоцерківка Миргородського району Полтавської обл., 38340);

- **електронною поштою:** 40127978@mail.gov.ua або moshkovskayam@ukr.net;

- **засобами телефонного зв'язку:** 0665060535, 0993588085.

Марія МОШКІВСЬКА,
керівниця ЦНАП.

За Стрітенням настає Лагодження

На 40-й день після Різдва Христового (щороку це 15 лютого) православні християни, католики та частина протестантських церков відзначають Стрітення Господне.

Це велике християнське свято, яке належить до числа дванадцятих (тобто є одним із дванадцяти найбільших після Великодня свят).

Як сказано в Біблії, на сороковий день після народження Ісуса Йосип і Марія принесли немовля до храму. Назустріч їм вийшов праведний старець Симеон, який чекав на Господа упродовж тривалого часу. Тобто Стрітення (що в перекладі зі слов'янської

означає «зустріч») – це перша зустріч Симеона (й усього людства) з Богом.

А ще, як відомо, на Стрітення зима зустрічається з весною.

Ще в дохристиянський період наші пращури відзначали свято Громниці, на якому освячували вогонь, співали пісні-замовляння на тепле й добре літо: «Доленько, Доле, дай мені збіжжя, теплу одіжку ще й силу ведмежу».

Зараз у храмах освячують свічки, які називають «громничними», та воду. Люди вірять, що вони мають чудодійну силу і боронять оселю, ниву, мешканців дому.

У день Стрітення категорично не можна лягати та сваритися. Не рекомендована важка фізична робота. Раніше не дозволялося навіть митися, але це тому, що для цього треба було гріти воду, а значить, рубати дрова.

Не бажано вирушати в далеку дорогу, щоб не потрапити через мінливу погоду в серйозні неприємності.

Після Стрітення чекали на потепління, отже, починали готуватися до весняних робіт. Тому наступний за Стрітенням день (16 лютого) називали Лагодження й присвячували його приведенню до ладу сільськогосподарського інвентарю.